

MAGYARSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
Helyben egy hónapra 1 kor.,
negyedévre 3, fél évre 6,
egész évre 12 kor.
Vidéken: egy hónapra 1 kor.
20 fill., 1/4 évre 3 kor. 60 fill.,
1/2 évre 7 kor., 1 évre 14 kor.
Egyes szám ára 4 fillér (2 kr.).

Felelős szerkesztő:
BARTÓK LAJOS.
Kiadótulajdonos:
WERBŐCZY KÖNYVNYOMDA R.-TÁRSASÁG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: IV. ker., Vármegye-utca 11—13.
Apró hirdetések ára: egy szó 2 fill., vastagabb betűvel 4 fill.
Hirdetések pelit számításal, dijszabás szerint.

A tizenhárom.

Budapest, okt. 5.

Nem egy gyászos temetője van a magyar nemzetnek. A *mohi pusztá, Várna, Mohács,* megannyi emlékeztető helyei a balsorsnak, mely nemzetünket tépte

De a hantok dicsőséges tusában, méltó ellenséggel vívott harcban elesett hősök emlékeit fedik, kik karddal kezükben dőltek ki a tizszerannyi ellenséggel küzdő magyar sereg harcoló sorai közül.

Haláluk dicső volt. *Legyőzték ott a magyart, de meg nem gyalázták.*

Arádnak jutott a szomorú sors, hogy tanuja legyen egy olyan borzasztó ténynek, melynek mását hiába keresnők a világtörténelemben.

Mert megadásra birni a már ugyis remény nélkül küzdő csüggedő harczost, azzal kecségtetve, hogy az *egyenlőlen* harcz már ugy sem termi meg a kívánt gyümölcsöt, ellenben, ha leteszi a fegyvert, békét szerez az országnak, nyugalmat a népnek és kiengeszteli vele törvényes uralkodóját — s aztán, mikor a nemzet legjobbjai, a *hősök hősei,* bizva a győzelmes hadvezér ígéretében, lábaihoz teszik a jogos önvédelemért használt fegyvert — ugyanannak nevében, a ki békét hirdetett, pribékekkel végeztessék ki a hős katonát, mint a leghitványabb gonosztevőt — hát erre példát művelt nemzetek történetében nem találunk.

Ötvenegy éve immár, hogy az önkény nemzeti gyászunk színterévé s egyuttal *Golgotánkká* avatta *Arad* városát, hová bizonyára holnap is számosan zárandokolnak el, hogy leröjék a nemzet vértanuit megillető kegyelet adóját s koszorút tegyenek a *tizenhárom* szobrára.

De üssük fel a dicső harczokat megörökítő történelem lapjait is és olvassuk el e szomorú emlékü napon, hogy

kik voltak ők és miért kellett meghalniuk.

Ine itt következnek sorban, a mint *vértanuhalált* szentvedtek:

Kiss Ernő,

született *Temesvárott* 1800-ban. Mint *Elemér, Ittebe, Aradóc* és *Ernest-háza* ura, dúsgazdag; katonai pályáján a magyar gavallérság mintaképe. Az 1818. évi mozgalmak első kitörésekor a 2. számú Hannover-huszárezred parancsnoka volt s a nagykikindavidéki rácz lázadás elnyomására összpontosított csapatok vezényletével bizta meg a hadügy-miniszter. Am ő később is hű maradt a magyar ügyhöz s nagy része volt abban, hogy a császári csapatok a viszonyok változása után is megmaradtak a nemzeti ügy szolgálatában. A harcban, mint katona, a vakmerőségig bátor, de mint vezér, ideálista volt. Babonás előítéletet érzett a 13-as szám iránt s végzete csakugyan az lett, hogy 13-ad magával, egyidőben kellett a szabadságvértanujaként dicső halált szenvednie.

Lázár Vilmos,

1815-ben született *Nagy-Becskereken.* Mint hadnagy szolgált a Ferdinánd császár nevét viselő I. huszárezredben, de még 48 előtt lemondott rangjáról és odabagyta a katonai pályát. 1848-ban a vesztélybe jutott hazának felajánlotta kardját s a magyar hadseregbe lépett, hol csakhamar százados, majd ezredes lett. Mint ilyen az ujonnan szervezett 9. hadtest 2. dandárának lett parancsnoka. Dandárának *Zemplént, Ungot, Bereget* kellett megszállva tartania, megvédendő az ország északi részét a betörő oroszok ellen, a hol azonban nem nyílt alkalma vitézségét bebizonyítani, abból az egyszerű okból, mivel a 9-ik hadtest az egész nyári táborozás alatt egyetlen puskalövést sem tett, nem vehetvén föl a harcot a körülbelül 135.000 főre rugott muszka csapatokkal. Lázár később a déli hadsereghez került s részt vett a gyászos kimeneteli *temesvári* ütközetben. A *világosi* fegyverletétel után Lázár körülbelül 4500 emberrel Erdélybe akart vonulni, hol hitte, hogy a harcot még tovább lehet folytatni. Reményeiben azonban csalatkozott. Csapata egyre fogyott, úgy, hogy alig 3000-re leolvadt seregével aug. 19-én kénytelen volt a mindenfelől körülvevő osztrák csapatok előtt a fegyvert lerakni.

Dessewffy Arisztid.

született 1801-ben *Csákányban* (Abauj.). Mint 18 éves ifju lépett az 5. huszárezredbe, hol kapitányságig vitte. Huszévi szolgálat után nyugdíjaztatta magát s ezután csak

gazdálkodásának élt. Boldog családi életét gyászos események dulták föl, gyermekei egymás után haltak el anyjuktól örökölt betegség következtében, mely utóbb a megtört anyát is sirba vitte. Ilyen kedélyállapotban találta *Dessewffyt* 1848. De azért följajánlotta kardját hazájának és őrnagyi ranggal belépett a magyar hadseregbe. Végigküzdötte az egész szabadságharcot, eleintén az északi hadtestben, majd a tavaszi hadjárat dicső harczaiban, végül pedig a déli hadseregnél a 10. hadosztály parancsnoka volt. *Dembinszki* alatt már mint tábornok, és a 2-od és 3-adrendű vitézségi érdemjel tulajdonosa. A *világosi* fegyverletétel után *Dessewffy*, bár nem volt messze a *török* határtól s menekülhetett volna, az osztrák táborba ment s csapatával megadta magát egykori bajtársának, *Liechtenstein* altábornagynak, ki ennek fejében megígérte neki, hogy a számkivetésnél enyhébb büntetést fog részére kieszközölni. Elő is terjesztette ígérését *Haynaunak*, de azért október 6-án *Dessewffyt* is kivégezték. Midőn *Liechtenstein* ezért heves szemrehányást tett *Haynaunak*, ki nem ura adott szavának, ez így vágott vissza:
— En szavamat megtartottam, mert a büntetést golyóra *enyhítettem*...

Schweidel József,

született *Zomborban* 1796-ban. Mint 18 éves ifju lépett be a *Simonyi* parancsnoksága alatt álló 4. huszárezredbe, résztvett a napoleoni hadjáratban s mint a győztes hadsereg tagja, látta *Páris*t, hol félétet töltött. Sok évi távollét után végre hazájába került s itt kezdett aztán érdeklődni a közügyek iránt is. Mint őrnagy vette át ezrede parancsnokságát, miután gróf *Apponyi Károly* ezredes betegét szimulált, gróf *Mensdorff* őrnagy pedig inkább lemondott rangjáról, semhogy a magyar hadügyminiszternek engedelmessédjék. *Schweidel* megmaradt magyarnak, s ezredét is megtartotta a magyar ügy szolgálatában. Erdemeiért a magyar kormány 1848. október 28-án tábornokká nevezte ki s mint *Mészáros* hadügyminiszter egyik legügybuzgóbb osztályfőnöke, nagy tevékenységet fejtett ki az ujonnan alakított magyar hadsereg szervezésében. Az aradi haditörvény-szék őt is kötélhalálra ítélte, de régi *bajtársa*, *Haynau*, az ítéletet golyóra változtatta s így az aradi tizenhárom vértanu közül ő volt a negyedik, kit az önkény megkímélt attól, hogy *bitófán* adja ki utolsó lehelétét.

Nagy Sándor József,

született 1804-ben *Nagyváradon.* A császári hadseregben 20 évig szolgált, de itt nem látta álmait valósulni, s negyvenéves korában mint

huszárcapitány hagyta oda a hadsereget, hogy nemsokára a haza hívó szavára belépjen a magyar honvédseregbe. Alezredes volt már, mikor 1848. október 6-án, egy évvel gyászos halála előtt, ritka ügyességgel harczott a *délvidéki* ráczok ellen s egy jóval nagyobb császári csapatot majdnem utolsó emberig foglyul ejtett. De minek részletezni haditényeit? Vitéz katoná, derék hazafi és egyenes lelkű ember volt, utolsó leheletéig hiva a *köztársasági kormányformának* lelkes tisztelője *Kossútnak*, de annál nagyobb ellensége *Görgeinek*, kit a debreczeni csata elvesztéseért még utolsó percében is mint *árulót* átkozott a bitófa alatt.

Aulich Lajos,

született *Pozsonyban* 1792-ben. Az utolsó francia háborukban már mint tiszt vett részt s fokozkint alezredesi rangig emelkedett. 1848-ban *Pozsonyban* állomásozó ezredével a délvidéki ráczok ellen rendelték. Királya parancsára esküdtött fel a magyar alkotmányra s esküjéhez hű maradt mindvégig. Vitéz katoná, körültekintő vezér s határozott jellemű férfi volt, ki nem ismerte a görbe utakon való barangolást. Hogy mennyire nem volt rabja az emberi hiúságnak, mutatja köteleességérzete, melynek azzal adta fényes jelét, hogy ő, az öreg ezredes, alárendelte magát *Görgeinek*, kit mint leköszönt főhadnagyot ismert, s kinek vezéri képességét csak később láthatta. *Pest* alatt egy hétig tartotta tévedésben *Windischgrätz*et ügyes tüntetésekkel, mialatt *Vác*on *Görgei* alatt a főszerep megütközött, aztán előre nyomulva, *Komárom* fölszabeditására sietett, hogy ezzel elvágja az osztrákok visszavonulási útját. Neki volt köszönhető *Vác* után a *nagy-sarlói* győzelem, utána *Komárom* fölmentése, s az osztrák hadak kivonulása *Pestről*. Minde fényes hadimozdulatokat alig 11.000 főre menő seregével tette, melyet 1849. április 24-én a lakosság örömrivalgása közt vezetett be a föllobogózt fővárosba. Ez volt diadalnapja. *Buda* bevétele után mint hadügyminiszter állott az ügyek élére; a kormány leköszönése után sem gondolt a menekülésre, hanem *Görgei*hez csatlakozott, hogy utóbb osztozzék társai sorsában, kiket a boszuszomjas önkény *akasztófával* jutalmazott.

Török Ignác,

született *Gödöllőn* 1795-ben. Katonai tanulmányait a bécsi cs. kir. akadémián végezte, honnan hadnagyi ranggal lépett a mérnökkarba. 1838-ban a magyar nemesi testőrség másodőrmestere lett; 18 évig működött az erődítések tanáráként, s tanítványai közt volt *Görgei* és *Klapka* is. A forradalom *Komáromban* ta-

lálta, hol mint mérnökari alezredes működött *Majthényi* várparancsnok alatt, a ki azonban csupa gyöngeségből, vagy talán mert nem bízott a magyar ügyben, kész lett volna a várat átadni az osztráknak, ha szándékát a tisztek idejekorán észre nem veszik. Erre a parancsnokot lemondásra kényszerítik s utódául *Török Ignác*ot teszik meg, kinek hazafiságáról meg voltak győződve. De *Török* érezte, hogy bármennyire érti a dolgát, parancsolni nem fog tudni s így alig várta, hogy helyét átadhassa másnak, a mi 1849. tavaszán be is következett, a mikor is a kormány *Lenkeyt* nevezte ki Komárom parancsnokának. *Török* nem töltötte tétlen az idejét. Komáromot, melyet *Majthényi* 8 napig sem hitt megtarthatónak, olyan állapotba hozta, hogy képes volt ormán a *trikolor* lengetni még Világos után is és ekkor sem tépte le onnan ellenség keze. *Török* mint tábornok hagyta el Komáromot s a kormány rendelkezése alá bocsátotta magát. Budavár bevételét után az erődítések lerombolásával bízták meg, utóbb *Szegedre* rendelték, hogy ott sánczokat emeljen. Nagy feladat várt itt reá: három mértföldre nyúló sánczot kellett emelnie 80.000 ember és 250 ágyu befogadására.

— A mennyire lehet, megcsináljuk e sánczokat — mondá komoly hangon a kopasz tábornok, — de ha megbukunk, bizony Isten felakasztanak...

És sejtelmé szomorú valóra vált.

Knezich Károly.

született 1808-ban *Veliki-Gergyovcezen*. Atyja határőr-tiszt volt, anyja révén rokonságba jutott az izlamra áttért *Omer* basával. Katonai kiképzetése után hadapród, hadnagy, majd a 40-es évek elején százados lett a 34. számú gyalogezredben. Hat évig folyton Galiciában szolgált, mignem saját kérésére *Egerbe* helyezték ezredének 3. zászlóaljához. Új állomáshelyén ismerkedett meg a derék *Kapitány*-családdal, melynek egyik szép leányát nőül is vette. A magyar feleség azután az idegen szellemben nevelkedett férjet is teljesen a honért lelkesülő magyarrá tette. *Knezich* is az alvidéken kezdte meg dicsőséges pályáját a magyar ügy szolgálatában. A Szent-Tamásnál vívott számtalan kisebb-nagyobb csaták

mindenképpen részt vett. Mikor a változott viszonyok folytán gróf *Essterházy* tábornok és *Nádasdy* ezredes árulása következtében a bácskai sereg bomlólélemben volt, *Knezich* volt az, kinek zászlóaljából egyetlen tiszt sem hagyta el a haza ügyét. Ezért a honvédelmi bizottság tábornokká nevezte ki s mint ilyen osztozott *Damjanich*-csal a *szolnoki* győzelem dicsőségében és azután is sok dicsőséges csatában tüntette ki magát, mint egyike a legvitézebbeknek. Világosnál ő is orosz fogságba jutott s bár alkalma volt rá, hogy meneküljön, nem tette. Mikor *Sarkadon* hadseregébe, *Bóvik* Gusztáv, esdve kérte, hogy meneküljenek, *Knezich* így felelt:

— Nem hagyhatom el honvédeimet, a jó gyerekek mindig hívek voltak hozzám, én is hívők leszek halálig...

Pléca minorita páter volt kísérője a bitófához. Azt mondta *Knezich*-ről, hogy egy panaszos szó nem jött ajkára, de buzgón imádkozott. Volt kikért: szép, fiatal feleségét s két kis leányát borította gyászba vértanuhalála...

Pölteberg Ernő lovag.

született *Bécsben* 1813-ban. 1830-ban hadapród, két évvel később hadnagy volt a 4. huszárezredben, hol azután kapitányságig emelkedett. A 48-iki márcziusi napok Bécsben találták, de őszszel ezrede Magyarországra jött s így lett magyar honvéd. *Jellasics* megszalasztásától kezdve részt vett a szabadságharc minden változataiban. 1848. őszén őrnagy, majd az áprilisi győzelmes hadjárat egyik hőseként ezredes, a 7. hadtest parancsnoka s 1848. júniusban tábornok lett. Több csatában tünt ki úgy személyes bátorsága, mint vezéri tehetsége, de legfényesebb fegyverténye *Győr*-nél tünt ki, hol, *Görgeitől* magára hagyatva, 12.000 emberrel *Haynau* 75.000 emberével szemben reggeltől délután 4 óráig tartotta meg helyét s azután is minden talp alattnyi tért drágán adva, vonult vissza a legnagyobb rendben, orosz-lánokként küzdő honvédekkel *Gönyő* felé. Vitéz katona, derék bajtárs volt, de rossz politikus. Mikor *Görgei* parlamentéreképp szerepelt az orosz fővezérnél, a mézes szavak őt is megtévesztették, hitt az orosz nagylelkűségben, a mely vele együtt

sok derék bajtársat döntött a dicsőtelen sirba. Mikor a *lilencz bitófa* alatt végignézett társain, nyugodt kedélye, mely csak a csaták zajában hevült föl, egy pillanatra sem tünt el s egykedvűen mondá:

— Mondhatom, szép deputáció megy Istenhez a magyarok ügyében reprezentálni...

Damjanich János...

ez a név külön lapra tartozik; de mégis ide kell iktatnom, hisz dicsőült társai bizonyára onnan a magasból is reklamálnák a *tizenharmadikat*... Született 1801-ben a 2. határőrkerület *Stása* nevű községében. Több mint negyven esztendővel ezelőtt a ha mindezeket leírnám, akkor sem tudnék méltóan adózni a győzhetetlen hős emlékének. A *Bácskában* Turia, Szent-Tamás, Földvár, *Török-Besse*, *Vránya*, *Jorkovác*, *Lagerdorf*, *Karlsdorf*, *Zichyfalva*, *Alibunár*, *Nikolinc* és *Tomasovác* hirdetik a hős *Damjanich* és az ő zászlóaljának dicsőségét, mert mint őrnagy esküdt a magyar trikolor alá. Aztán ezredessé, majd tábornokká emelkedett s 3-ik hadtestével, mely legvitézebb és legfegyvermezettebb volt az egész magyar hadseregben, *Szolnokon*, *Tápió-Bicskén*, *Isaszegen*, *Vácson* és *Nagy-Sarlónál* aratta soha el nem hervadó babérait, megkoszoruzva vele a magyar szabadságharc emléket... S még a dicsőségben osztályostársának, *Bemnek* is segített. Kérésére segítséget küldött neki amugy sem nagyszámu seregéből s lehetővé tette, hogy a hős lengyel *Piskinél* szétverje az osztrákok *Erdély* visszahódításában tehát *Damjanich*-nak is jutott rész. Széplőtlen jellemű mint katona és ember, egyenes szívu bajtárs, áldozatkész barát, minden ízében lovas volt. Vajha balvégzete, mely egyuttal a magyar ügy szerencsétlensége is lett, mást sugott volna neki, mikor *kocsira* ült, hogy buszat vegyen *Lenkey* tábornok komáromi várparancsnoktól. Ekkor történt, hogy lovai egy sáncztöltésen őrt álló honvéd láttára megbokrosodtak s *Damjanich* oly szerencsétlenül ugrott ki a kocsiból, hogy lábát törte. Vajjon, ha az a láb el nem törik, bekövetkezett volna-e a világi fegyverletétel?... Ki tudja?... Annyi bizonyos, hogy *Arad* nem vált volna a magyar nemzet *Golgotájává*...

Leiningen-Westerburg Károly gróf.

születet Németországban, a hesseni *Illenstädtben* 1819-ben. Rokonságban volt a Szász-Kóburg-Góta-családdal és e néven *Viktória* angol királynővel. A 39. számú ezredben kezdte szolgálatát két öcscsével együtt. 1841-ben mint gránátos hadnagy Budán volt állomáson, de összeköttetései révén egymásután változtatja ezredeit, soron kívül lép elő s 1844-ben már századossá lesz a 31-ik gyalogezredben. Ugyanez évben megnősült, feleségül véve *Sissány* Elizát, a gazdag törökbecsei *Sissány* legifjabb leányát; így lett Leiningen magyar nagybirtokos s jutott rokonságba több előkelő magyar családdal. De ő is mindinkább magyarnak érezte magát s a helyett hogy bevonult volna ezredéhez *Temesvárra*, — mert szabadságon volt — felajánlotta szolgálatát a magyar minisztériumnak. A 19-ik gyalogezred őrnagyává nevezték ki, mely ezred éppen a délvidéken a szerb harcztéren volt elfoglalva. Ez időtől fogva Leiningen gróf a *Damjanich*-hadosztály, később hadtest minden működésében résztvett. Már 1849. márcziusban ezredessé, júniusban pedig tábornokká lépett elő s parancsnoka lett a 3. hadtestnek. E gyors egymásutánban következett előlépés bizonyára a mellett tanuskodik, hogy a fiatal gróf mindenütt megállta a helyét s új hazájának lelkes bajnoka volt. Egyik legszebb fegyverténye a váci csatában történt, hol igazi vakmerő bátorsággal vetette magát hadtestével a már győztesnek látszó oroszokra, eldöntve ezzel a csatát, *természetesen a magyarok részére*. Feltétlen hive volt *Görgeinek*, ki legmeghittebb barátja volt. A világi fegyverletétel minden áron tövzásra akarta bírni, annál is inkább, mert hisz idegennek tarthatta volna magát. De a fiatal hős maradt. Az *aradi* várban fogolytársai közül senki se hitte volna, hogy a királyi rokonsággal dicsekedhető Leiningen sokáig osztrák fogoly lehessen. Nem is volt sokáig. Okt. 6-án a fiatal hős osztozott bajtársai sorsában. Nem is régen választott új hazájában bitófán lehelte ki hős és nemes lelkét...

Lahner György.

született 1795-ben *Besztercebányán*. 1816-ban lépett be a 33. gyalog-

A „MAGYARSÁG“ TÁRCZAJA.

A tékozló apa.

— Dumas ötfölvonásos színműve. Bemutatója a Nemzeti Színházban 1900. évi október hó 5-én. —

Dumas már most, néhány évvel halála után, elérte azt a dicsőséget, hogy egymagában emlegetik és megszabadítják attól a társaságtól, melybe kortársai őt hibáján kívül elegyítették. *Agüier*, kit egykor Dumasnál s többre becsülték, most már elavult, a *Fourchambould-család*, melyet két évtized előtt a század legjobb drámájának mondtak, most már jég-hidegen hagyja a közönséget. *Sardouról* pedig most már az a vélemény, melyet Dumas Scriberől hangoztatott: hogy ő a drámaírás mesterségének virtuóza, a ki felhasznál mindent és visszaél mindennel, a mi utjába akad, de messze marad a drámai művészetétől.

A modern társadalom drámának nem csupán megalkotója, de még mindeddig legnagyobb művésze Dumas. Az az ellenáramlat, melyet a

Theatre libre drámairól támasztottak és mely a drámát a drámai forma szétbontása utján akarta újalakítani, máris megtörtött és nem birta feledésbe meríteni Dumas alkotásait.

Pedig a társadalom most már nem olyan, mint a minőből Dumas merítette tárgyait. A tömegek követelik a maguk jogait, Dumas pedig csak az a társaságot veszi számba, hol az ember negyven ezer frank évi jövedelemmel kezdődik. Sokat vesztett érdekből az a kérdés, hogy mily feltételek mellett marad valaki elfogadható, mert a kiktől az egyik társaság elszigetelti magát: egymásközt alakítanak más társaságot és találnak jog-czimet arra, hogy a maguk társaságát különbnek tartásuk annál, mely nem fogadta be őket. A törvényjavaslatok, melyek ellen az ő hősei lázongtak, azóta már módosultak. Morálfilozófiája bár még mindig érdekes, sokat vesztett erejéből. Orvosszerei nagyon is homoeopatikuskannak mutatkoznak a mostani társadalom bajaival szemben.

És mindennek dacára Dumas hatása megmaradt, sőt erősebb, mint az új drámairól, kik a jelen társadalmából merítik anyagukat és a jelen társadalomhoz szólnak. E hatás titka: hogy jobban figyelte meg az embereket, mint az új drámaírók. Nem a belső lényüket, nem a szenvedélyeiket, mint Shakespeare, de a társadalmi egyéniségüket. Az embereket nem a szerint, hogy minők valóban, hanem a szerint, hogy minőknek mutatkoznak: az összes drámairól közt Dumas festette a legtalálóbb színekkel. És e színek őrzik meg műveinek frissességét és teszik maradandóvá hatásukat.

Ezért örülünk, hogy ma a *Nemzeti Színház* Dumas oly darabját mutatta be, mely eddig még magyar színpadra nem került.

E darab, *A tékozló apa*, nem hódította meg a közönséget oly gyorsan, mint a *Kaméliás hölgy*, a *Francillon* vagy a *Demimonde*. Hosszu időközökben Páris három különböző színházában adták elő és csak legutóbb, a harmadikban aratott sikert. Igaz, hogy éppen a *Theatre Francais*-ban. Ez nem csupán a véletlen szeszélye. Maga Dumas is oka annak, hogy csak későn, csak

nehezen értették meg ezt a darabját. Szükségesnek vélte, hogy előszót írjon hozzá, még pedig hosszú előszót. Az ily előszavakban a drámairók azt szokták elmondani, a mit szerettek volna a darabban belefoglalni, de a mi mégis akaraton kívül kimaradt belőle. Ha a költő érzi, hogy kiöntötte, a mi a szívében volt és hogy műve világosan mondja el, a mit mondani akart, bem vesződik előszó írásával. *Aubrayné*, *Francillon*, sőt még a *Bagdadi hercegnő* is a színpadi közönségnek hirdetik Dumas ígét, e darabjai elé Dumas nem irt értekezést arról, hogy mennyire hasznos a szindarabokat könyvben is elolvasni. Hisz arról, a ki a könyvet elolvassa, felteszi, hogy előszavát sem hagyja olvasatlanul.

Mi az, a miért Dumas az előszót megírta? A mit bele akart foglalni a darabba, de a miről érezte, hogy nincs meg benne? Meglátjuk, csak nézzük végig a darabot.

A tékozló apa borzad minden költelességtől, nem akarja észrevenni, hogy öregszik, kalandokat keres, szórja a pénzt és reménykedik abban,

ezredbe mint hadapród s huszonnyolcz évig szolgált, míg őrnagyságig vitte. 1848-ban ezredének 2. zászlóalj Olaszországban harczolt, de a 3. zászlóalj Kassán maradt Lahner parancsnoksága alatt. A rakoncátlanok szerbek megfékezésére került ő is a délvídekre, de innen csakhamar elszólította őt a magyar kormány, kinevezvén őt a központi fegyvergyár vezérfelügyelőjéül ezredesi rangban. És a kormány jól választott. Soha jobb kezekre a fegyvergyártást nem bízhatta volna. Pedig sokszor kellett ide-oda hurcolkodnia az összes felszerelésekkel, gépekkel, de ez a derék Lahner nem lankasztotta emberi erőt meghaladó munkájában. Hogy a bankjegysajtó, fegyvergyár és tábor-szer hivatalok az anyagkészlettel együtt, a mi kitett összesen vagy 6000 mázsát, két hét alatt Szegeden volt, az a Lahner érdeme. Pedig akkor még nem volt vasút; különféle szekereken kellett szállítani a roppant sok anyagot. Kossuth meleg elismeréssel adozott a derék férfinak, tábornokká nevezte ki — Haynau pedig felakasztatta. . .

Vécsey Károly gróf,

született Pesten 1806-ban. Cs. kir. aranykulcsos és a József főherceghuszárezred őrnagya. A rácz mozgalmak kitörésekor ezredével a Bán-ságban állomásozott és így a szerbek lázadásának elfojtására vezényelték őt is. Résztvett a délvídeki harczok minden mozzanatában, hősiesen harczolt, tántoríthatatlan híve volt a magyar ügyeknek, ellentétben fivéréivel, kik a császári hadseregben harczoltak saját véreik ellen. Ő is részese volt *Damjanichnak* a *szolnoki* győzelem dicsőségében, a hol már mint tábornok vezette bátor hadosztályát az osztrák ellen. *Arad* várát ő kényszerítette megadásra s aztán nem-sokára *Temesvár* alatt termett, hogy azt is hatalmába kerítse. Ez az óhajta azonban nagy szomorúságára nem teljesült. A gyászos kimeneteli temesvári esata után *Bem* fölszólította, hogy hadtestével nyomuljon be Erdélybe és folytassák a harczot, ő azonban nem követte e tanácsot, kétségbeesve a haza sorsán, augusztus 21-én *Boros-Jenőn* ő is lerakta a fegyvert — az *orosznak*. És ezt nagy bünnül rótták föl neki, meg azt is, hogy három

magyar érdemrend diszítette mellét, holott pedig egész családja oly hűséges alattvalója volt az uralkodóháznak. Apja a Mária Terézia-rend lovagja, anyja *Zveibrückeni* hercegnő volt, nővére udvarhölgy és Ferencz József trónörökös nevelője . . .

— Akasztófát neki! — mondá a boszutól lihegő önkény — és pedig nézze végig nyolcz bajtársa végvonaglását s ő legyen a kilenczedik. . .

*

Ugyancsak október 6-án végezték ki Pesten az Ujépületben gróf *Batthyány* Lajost, az első magyar felelős miniszterelnököt.

És folytatta a boszuszomjas kegyetlenség orgiáját hol *Pesten*, hol *Aradon*, *Kolozsvártt*, *Kőszegen*, *Pozsonyban*, *Nagyváradon* stb. — a pesti s aradi haditörvényszékeken kívül még 16 vértörvényszék működött az ország különböző vidékein, folytatva a mártírráavatás borzasztó munkáját 1854-ben is. Ez év márczius 10-ikén akasztották föl *Marosvásárhelytől Török* Jánost, *Horváth* Károlyt és *Gálffy* Mihályt a *Makk-Gaál* Sándorféle összeesküvésben való részvétel miatt.

És a kik nem fizettek életükkel magyarságuk miatt, azoknak *Munkács*, *Komárom*, *Józsefstadt*, *Kufstein* és *Theresienstadt* *kaszamatái* visszhangozták megmecsörrenő bilincseiket.

Mennyi vér, mennyi szenvedés!

Legyen áldott emlékezetük; a hősök neveit bizonyára minden igaz magyar imába foglalja. Töröljük le könyveinket.

A vesztőhelyből *Golgota* lett, a gyalázatos halálra ítelt áldozatokból a nemzet megváltói, a szegényfából diadaloszlop, a véres honi földbe tiport eszméből fölvirágozott a haza szabad jövője. Az ellenség pusztult el örökre és él magyar, áll Buda még!

hogy fiatal leányok viszonzterelmét elérheti.

A fiatalos apának ellentéte a komolykodó fiu, ki gyámokodik apja felett, rendezti pénzügyeit, meggátolja kalandjait, itélkezik a morál nevében és parancsol apjának, ki engedelmeskedik neki, mert bálványozza és beismeri, hogy fia különb, mint ő.

Az apára nem nehéz ráismerni. Az öreg *Dumas*, a ki oly könnyedén tudta szórni a pénzt, mint más senki, a ki minden órájának leszakasztotta virágát, nem törődve azzal, hogy mi jut a későbbi órákra.

A fiura már nehezebb ráismerni. Lehetetlen, hogy az ifju *Dumas* anynyira filiszter lehetett volna, mint az ő *André* vicomtje, a ki folytonosan számol, váltókat rendez, alkudozik; szép asszonyoknak csak azért udvarol, hogy mikor azok őt felkerekessék, megszökjék előlük.

Ez a szép asszony, *De Praillesné* nem is kerül a színre, csak az inas jelenti be. Helyette két más hölgyet látunk. *Godefroy* asszonyságot,

a ki a morálnak épp oly tökéletessége, mint *André*. Azon a czimen, hogy *Rivonniére*, a tékozló apa, valaha, míg férjes asszony volt, udvarolt neki, de csak úgy, mint a többi asszonynak, most, mióta gazdag özvegy, ő akarja a tékozlót az erény útjára téríteni. Maga *Rivonniére* borzad tőle, de annál inkább ragaszkodik hozzá a fia, ki mindenáron szeretné az apját az erkölcsös asszonyság gondjaira bízni.

A másik hölgy már *André* kedvéért jön. *Albertine* oly cocotte, ki a *Harpagon* női kiadása, kifosztja a férfiakat és uzsoráskodik az így szerzett pénzen. De *André* helyett az apját találja meg, kit az első pillanatban meghódít.

Pedig *Rivonniére* házasodni akar. Huszéves fiatal leányt óhajt elvenni, mert őt még mindig csak a tavasz és az ifjuság lelkesíti. És fiát bizza meg azzal, hogy *Helént* az ő számára megkérje. De *André*, ki *Helén*nek gyermekkori játszótársa volt, nem képes ekkora önfeláldozásra; áthárítja a megbízatást *Helén* né-

Budapest, okt. 4.

Uj zászlósurak és főispánok. A „Budapesti Közlöny“ mai számában hozza az általunk tegnap jelentett kinevezéseket, melyek a zászlósuri és főispáni karban törtétek. Az ezekre vonatkozó királyi kéziratok így hangzanak:

Kedves gróf *Szapáry!* Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt a tárnokmesteri méltóságra ezennel kinevezem.

Kelt Bécsben, 1900. évi október hó 2-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Széll Kálmán, s. k.

*

Kedves gróf *Csekonics!* Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt a magyar főasztalnokmesteri méltóságra ezennel kinevezem.

Kelt Bécsben, 1900. évi október hó 2-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Széll Kálmán, s. k.

*

A belügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére *Kürthy* Lajos, *Liptó- és Arvavármegyék* főispánját, ezen állásától való fölmentésével, *Zólyom vármegye* főispánjává, *Szencsényi* Arisztid földbirtokost *Liptó vármegye* főispánjává és *Csillagh* József, *Arva vármegye* alispánját ezen vármegye főispánjává kinevezem.

Kelt Bécsben, 1900. évi október hó 2-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Széll Kálmán, s. k.

*

A belügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére dr. *Bárdossy* Jenő földmivelésügyi minisztériumi osztálytanácsost *Sárosvármegye* főispánjává kinevezem.

Kelt Bécsben, 1900. évi október hó 2-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Széll Kálmán, s. k.

*

A belügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére *Fábián* László, *Arad vármegye* és *Arad sz. kir. város* főispánját ezen állásától, *hosszas és hű szolgálatának teljes elismerése* mellett, saját kérelmére fölmentem és helyébe *Urban* István földbirtokost *Arad vármegye* és *Arad szab. kir. város* főispánjává kinevezem.

Kelt Bécsben, 1900. évi október hó 2-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Széll Kálmán, s. k.

*

A belügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnök előterjesztésére *Péter* Pál belügyminisztériumi segédtitkárt *Ujvidék* szabad királyi város főispánjává kinevezem.

Kelt Bécsben, 1900. évi október hó 2-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Széll Kálmán, s. k.

A képviselőház október hó 8-án, hétfőn, délelőtt 10 órakor ülést tart.

A főrendiház elnökségében beállott változás, melyről már hírt adtunk, hétfőn fog kihirdettni úgy a képviselőház, mint a főrendiház ülésében. A főrendiház és célból hétfőn ülést tart, melyen még báró *Vay* Miklós fog elnökölni. A királyi kézirat fölolvastása után gróf *Csáky* Albin elfoglalja majd az elnöki széket, ez alkalomhoz mért székfoglaló beszéd kíséretében. Ugyanaz nap a főrendiház tisztikara is tisztelni fog az új elnökségnél.

A rekonstrukció. A Széll-regime alatt eddig tizenegy főispáni változás történt. Kilátásba van még a legközelebbi napokban a verseczi főispán demissziója s ezenkívül még négy főispán fog hivatkozni a megrendült egészségi állapotára, úgy, hogy összesen tizenhat főispáni kinevezés fűződik a Széll-regiméhez.

A kassai kongresszus. A mai napon zárták le a gazdakongresszusról szóló jelentkezéseket. Képviselve lesz ott minden rétege a társadalomnak. A jelentkezők között a legnagyobb részt azok képezik, a kiknek a közéletben való szereplése nincs kötvé pusztán a mezőgazdasági érdekekhez. Egy-egy vidék, sőt az egész ország társadalmi életének kitűnőségei, a kik szava súlylálal bír és a kik bizonyára kevésbé bírtak volna megragadni az alkalmat, hogy Kassán tüntessenek a „gyűlöletes“ agrárizmus mellett, ha nézetük nem haladna párhuzamban az agrárszémekkel. Ez a kassai kongresszus előzetes kritikája. A meghívott gazdasági egyesületek közül 23 jelentette be közvetlenül a részvételét, ezt a 23 egyesületet mintegy 180

bizza és szemrehányón mondja neki, hogy ő nem fogja fiát úgy nevelni, mint apja nevelte őt.

Igy válik a fiu, kibén *Dumas* erényhőst és példányképet akart festeni, oly ellenszenvenessé, akárcsak *Godefroy* asszony, a tékozló apa pedig oly rokonszenvenessé, hogy neki mindent megbocsátunk és neki adunk mindenben igazat.

Pedig *Dumas* a darabba szőtt morális értekezések szerint éppen az ellenkező hatást akarta elérni. És mert így elmaradt az a bizonyos „végkifejlődés“, melynek „a maga teljességében az egésznek mintegy próbakövüül kellett volna válnia“: éppen ezért volt szüksége *Dumasnak* hosszu előszóra, melylyel bizonyítsa, mennyire ismeri ő a dráma törvényeit.

Nádaynak, ki a tékozló apa szeretetreméltóságát pompásan színezte, nagy része van a mai bemutató fényes sikerében. A második felvonásban nyílt színen is többször megtapsolták; különösen a nagy jelenetben, mikor megkéri *He-*

jére. De ez nem jut odáig, hogy *Rivonniére* komoly szándékát telmácsolja, *Helén* válik beszédessé, leszólja az érdekházasságot és dicsőhimnusz zeng a szerelmi házasságról. *Rivonniére* meghallja ezt, sirva fakad és megkéri *Helént* a fia számára.

Noha *André* az apjának köszöni, hogy *Helén* oly gyorsan az övé lehetett, fölöslegesen és kellemetlennek érzi atyja közellétét. Bántja, ha nevével foglalkozik, mulattatja, ajándékokkal halmozza el és úgy bánik atyjával, hogy az megszökik tőlük és *Albertine* hálójába kerül, kit el is venne, ha véletlenül *De Prailles* ur, az *André* faképnél hagyott szeretőjének férje, nem akadna rá neje lezárt levelére, melyet *Rivonniére*nek címzett. *De Prailles* *André* helyett atyját inzultálja e levél miatt, az apa helyt áll fiáért, megvereckszik helyette és így megmenti fia családi békéjét is.

És *André* ezt azzal hálálja meg, hogy elutazik nevével együtt, atyját *Godefroy* asszony gyógykezelésére

tag fogja képviselni. A magánjelentkezések száma megüti az 50-et. Ehhez jön az Abauj-tornamegyei Gazdasági Egyesület a maga összességében s a szomszédos egyesületek be nem jelentett, de előre láthatólag nagy számban megjelenő tagjai, valamint a Magyar Gazdaszövetség s az O. M. G. E. s a gazdasági egyesületek országos szövetségének a képviselője. Nincs vidéke az országnak, a mely képviselve ne lenne. A távol Erdély, a messze fekvő délvidék, a dunántúli részek, az ország nyugati megyéi, legfőképp pedig a felvidék — mind ott lesz.

Gróf Csekonics Endre főszármester.

Ritkán találkozott főur kitüntetésre oly általános rokonszenvvel, mint gróf Csekonics Endrének az ország zászlósainak sorába emelése.

Csekonics grófról tudvalevő, hogy az uralkodónak mily rendkívüli kegyében áll. Kecskeméti-utcai palotája, a benne felhalmozott mesés értékű műkincsekkel, egyik központja a magyar székesfőváros főrangú társaságának. Mint az Országos Vöröskereszt-Egyesület elnöke, nagy buzgóságot fejt ki; e téren szerzett érdemeiért emelte őt a király valódi belső titkos tanácsosainak sorába.

Torontált a nábobok vármegyéjének nevezik, Csekonics Endre pedig e náboboknak is nábobja. Zombolyai kastélya is központja egy érdekes társaságnak, ugyasólván az egész Bánátnak, de legkivált a torontálinak, a melyről érdemes megemlékeznünk gróf Csekonics Endre kinevezetésének alkalmából.

A torontáli társaság élete nem csupán vidám, de előkelő is. Erre mutat az is, hogy *Ferencz Ferdinánd* főherceg és trónörökös a torontáli urak körében érzi magát legjobban. Minden évben ellátogat a *Harnoncourt* gróf écskai kastélyába, részt vesz vadászataiban; e hó 25-ikére is várják nejevel, *Hohenberg* hercegnővel együtt.

A torontáli előkelő világot különösen a nagybecskereki sport-napok egyesítik teljes számban, mert ott évenként többször tartanak lövőversenyeket, regatta-versenyeket. A társaság központja ilyenkor Csekonics gróf, kinek nyájas és lekötözött modora igazán megnyeri mindenki ro-

lont a fia számára. E jelenet hatását fokozni is lehetett volna, ha Andrást és Helént mások játszták volna. Mészáros Gizella, bár tehetséges kezdő, nem termelt rá Helén szerepére; *Iványi*, ki már modern darabokban is, mint a *Pillangócsatában*, szép sikereket aratott, Andrást tulságosan merev volt. *Császár* azoknak az öreges fiataloknak egyikét adta, a kik a tékozló apának, e fiatalos öregnek ellentéteit képviselik a darabban. Ezt a feladatát is bravúrral oldotta meg.

Rákosi. Szidi és *Paulayné* kisebb szerepeikben is érvényesültek. *Hettyei Aranka* Albertinének csak pénzszomját és kegyetlenségét tüntette fel, de nem bírta megértetni, hogy miképp bírja csábitani a férfiakat. *Gyenes*, a ki eddigi szerepeiben a férfiaságot, a gentlemanlike magatartást képviselte, ma kénytelen volt macsot-t játszani. Szerencse, hogy a szerepkiosztás ily tévedései nem szállították le a darab sikerét.

Koroda Pál.

konszenzét. Körüle csoportosulnak a *Harnoncourt*, *Szapáry* és *Zichy* grófok, *Liptai* bárók, *Rónaiak*, *Danicsek*, *Damaszkinok*, *Rohonczyak*, *Vinczedyak* és a többi sportmívelők urak és a lefolyt versenyek eredményeit beszélgetik meg. Szünetlenül közöttük mozog *Lauka* Gusztó bátyánk, a szellemi arisztokrácia képviselője, mert az ő elpusztíthatlan jókedvének bizony hiányát éreznék a torontáli urak.

Érdekesek aztán a regattára következő bankettek. Testvéries egyetértésben üli körül a vidám közönség a kaszinói asztalokat.

Ilyenkor történt, hogy egy izben Lauka bátyánk a társaság tagjait ismertette egy idegen előtt.

— Nézd pajtás, mondá, az ott Csekonics gróf, a ki Torontálban 180.000 korona adott fizet. Mellette valami szegény ördög üldögél; alig, alig, hogy felviszi 90.000 korona adóig! A többiek 5—, 10—, 20—40.000 forintos adókkal szegyenkeznek...

A ki pedig azt hinné, hogy a nábobok társasága valami nagyon exkluzív, nagyon családneki. Nem büszkélkedik senki, de leereszkedést sem affektálnak, a hang vidám, közvetlen, a tréfa zamatos, a tónus a magas műveltségnek és tősgyökeres eredetiségnek az a vegyülete, a melyet csakis a délvidék mutat-hat fel.

Kizárja az exkluzivitást egy-egy nagy vagyonnak, tekintélyes családnak és fényes névnek rendkívül rokonszenves és tiszteletreméltó története is, a mely legendáknak beillő történetek csak emelik az illető nábobot környező nimbuszt.

Zombolyáról származik Torontál közéletének két kiváló és ez idő szerint vezető alakja: Csekonics Endre gróf és Rónai Jenő főispán. Az ő családjaik története oly érdekes, hogy csakugyan méltó a feljegyzésre.

A Csekonics- és Rónai-családok földbirtokuk produktumait nem csupán mezőgazdasági uton értékesítették. A Csekonics-család serfőzést rendezett be, a Rónai-familia marhakereskedést üzött. E mellett nemes versenyre keltek egymással, mert megfogadták, hogy magas rangot, nagy vagyont szereznek és így mulják felül egymást.

A nagyapák gyakorlati szelleme, vasakarata, ambíciója ime, mily fényes sikereket ért el az unokákban. Tagadhatlan, hogy Csekonics gróf, az ország legujabb zászlósa van előnyben, ám az öreg Rónai szintén megelégedve tekinthet unokájára, mert Torontál vármegye főispánjának lenni sem utolsó dolog ám.

Csekonics Endre kitüntetését egész Torontál a maga díszének tekintí s bizonyára ott részesül a legőszintébb üdvözlésekben.

SZÉKESFŐVÁROSI ÜGYEK.

Háziurak keservei.

Valamikor — úgy tiz esztendővel ezelőtt — nagy ur volt a pesti háziur. Olyik ember még álmában sem mert komázni a „gnü” *Hausherr*-el, a kinek két házmestere, külön lakosztálya és házának minden zege-zugában annyi lakója volt, hogy néha napján ki is dobott kö-zülök, nehogy zsufolt lakás miatt meggyűljön a baja. A persa sah nagy ur, de igazi zsarnok uralkodó: a pesti háziur — volt. Mert sok ember sereglett össze Pesten, hirte-

len, óriási tömegekben, mint eső után a békák. A sok-sok ember pénzért jött Pestre, de a legtöbbje hozott is magával.

A lakásnak ára volt; mesés ára. Husz-huszonöt százalékot jövedelmezett a ház s a bevétel még egyre emelkedett. Adót nem fizettek, közmunkajárulékat, vízdiót alig fordult elő. Aztán ugyan ki mert volna 4—500 forintért olyan lakást keresni, a melyikben legalább a lakószobák világosak. Fürdőszoba? Ezer forintnál kezdődött. Mesés idők voltak azok! A lakosság nyögött, zúgolódott; de ez a szertehuzó, egymásra idegen, egymást gyűlölő lakosság, a melynek minden szála más vidék felé húz, a melynek a főváros nem hazája, ugyan hogy is tett volna valamit a kegyetlen harcslás megszüntetésére. Örültek, hogy lakhattak; hogy megtúrta őket a „gnü Herr”, nemhogy hangosan tiltakozott volna a lakásuzsora ellen.

Néhai Gerlóczy alpolgármester megszánta a titokban kesergőket, ankéteket rendezett, terjedelmes memorandumokkal igyekezett csillapítani a háziurak kapzsiságát. De ki birt akkor a háziurakkal, hatalmuk tetőpontján, az adómentes esztendő első korszakában...?

A kaján sors ott leskelődött a boldogok mögött — a spekuláció képében. Gombamódra nőttek a házak, komor bérkaszárnnyak, filigrán nyaralók — téli használatra, elegáns bérházak. Jöttek a kétszobás lakások fürdőszobákkal, új és új beépíthető területek alakultak, a melyen vad szenvedélyvel termelték a palotákat spekulációra, kis tőkéből nagy adósságra. Előbb telek is kellett a házépítéshez, azután az se. A bankok, a telekügynökök elvégeztek mindent. Bemehették a palotádba, a melyhez nem adtál egy garast sem, csak néhány írást, hogy a terheket fizetni fogod.

S a „gnü Hausherr”-ekből így lettek százanódo alakok. A kikkel komázik mindenki a polgári végrehajtótól le a viceházmesterig, a ki fölmond a háziurnak, mert egy szobában nem marad. Micsoda változása az időnek s micsoda káprázatos csere-beréje az ingatlanoknak! A háziur lakókat fogdos, ad lakást havi, heti és napi bérbe, mert van üres elég. Egynek 20 — másnak ötven, valamennyinek 7000!

Az adómentes esztendő elmúltak s az adó és adósság, az üres lakás és házbér-esés egyszerre ütött be. Válság pusztítja az építő ipart — de a háziurakat is. Amaz már tönkrement, a háziurak lassankint adják be a kulcsot — a bankoknak. De még élnek, panaszkodnak és védik jogaikat. A fővárostól követelik most, hogy az üres lakások után ne szedjen vízdiót. Igazuk van. Ha az állam elengedi az adót az üres lakások után, a város engedje el a vízdiót. Tegye meg szegény háziuraknak. Jobb, ha önként lemond az amugy is méltatlan követeléséről, mert különben az adóvégrehajtók mondják ki: törlendő — behajthatatlan. Ennyire ne legyen kegyetlen a főváros.

× **Bizottsági ülés.** A pénzügyi és gazdasági bizottság ma délután ülést tartott, a melyen a kiküldött albizottság megtette a jelentését a fővárosnak a Lipót-köruton levő két telkének az értékesítése tárgyában. A bizottság azt javasolja, hogy engedjék át a telkeket valamely vállalkozónak, a ki

hajlandó reájuk a saját költségén házat építtetni, úgy, hogy bizonyos idő múltán, például 40 évi idő elteltével, az épületek a főváros tulajdonába mennek át. *Hevessi* Ödön bizottsági tag ezzel szemben azt az indítványt teszi, hogy a telkeken maga a főváros építtessen házakat. Az indítványt elfogadták. A kereskedő-inasiskolai igazgatók kérelmére az eddig 600 korona fizetésüket 1000 koronára emelte a bizottság, azzal, hogy a nagyobb fizetés az 1901. évi január 1-től kezdődik. — A véglegesen nevezett tizenegy kórházi biztos fizetését akképp állapította meg a bizottság, hogy az első osztályiak 2000 korona fizetést és 700 korona lakáspénzt kapnak, a másodosztályiak pedig 1400 korona fizetést és 600 korona lakáspénzt.

× **A felmondott partbérlet.** A földmívelésügyi miniszter siet a felső Dunapart rendezésével. Ma értesítette a fővárost, hogy a Dráva és Wármann-utca közötti szakasz építését október 15-én megkezdeti. A tanács tudomásul vette az értesítést s a partot bérlő tizenegy cégnek felmondta a bérletet s utasította valamennyit, hogy 14 nap alatt ürítsék ki a partot. Együttal elhatározta, hogy a Rákospatak betorkolása és a Dráva-utca közötti részen új bérletet nyit, a melyre a mérnöki hivatalban kell jelentkezni.

× **Az erzsébetvárosi plébániatemplom.** Az új plébániatemplom, a melyet november 20-án nagy ünnepséggel szentelnek föl, belső felszerelésében is rövidesen elkészül. A templom építésére felügyelő bizottság tegnap átvette a Bártfáról érkezett két faoltárt, a melyeket Hölzel bártfai mester faragott. A 16.000 korona értékű oltárok tölgyfa helyett lucfenyőből készültek, a bizottság mindamellett elfogadta. Átvették a templomi kincseket, az ezüsből, aranyból vert oltári készleteket, a melyeket egyelőre a plébános őrizetére bízta. A keresztlőmedeneze fedőlapját, remekművű fém-munka, a bizottság átalakíttatja, mert olyan nehéz, hogy két ember sem tudja fölnyitni.

× **A népszínházi alap illetéke.** A budapesti illetékkiszabási hivatal tavaly nyáron a népszínházi alapítvány ingatlan vagyonára, a mely 408.190 korona, évi 1639 korona 60 fillért velett ki. A kivetés ellen a népszínházi bizottság sikertelenül fordult a felsőbb hatóságokhoz, mert a kirótt illetéket úgy a pénzügyi hatóság, mint a közigazgatási bíróság is helyben hagyta. A bizottságot még ennyi csalódás sem törte meg s legutóbb a tanácshoz hosszú előterjesztést intézett, a melyben hivatkozással a népszínház 25 éves fennállására, magyarosító hatására, hazafias szellemére azt kéri: intézzen a tanács a közgyűlés útján feliratot a képviselőházhoz, hogy a kirótt illetéket kegyelem útján engedje el. A tanács hozzájárult a bizottság előterjesztéséhez, a melyet a közgyűlés elő terjeszt.

× **A régi városháza toronyórája.** A belvárosiak egykori büszkesége, a régi városháza híres toronyórája, lekerül a Ferencvárosba. Az új sertés-közvágóhídon fogja az időt jelezni. A vágóhid 35 méteres víztornyában szerelik föl a régi órát, a mely ilyenformán nemcsak a vágóhidnak, hanem a környék lakosságának is olyan hü, megbízható kronométere lesz, mint volt sok sok ideig a Belvárosnak.

× **A főváros szene.** A főváros mostanáig porosz-szenet használt, ezennel magyart fogyaszt, mert a szén-szállításra hirdetett árlejtésen nem ajánlták a külföldi szenet. A város próbaképp kétféle magyar szénrel tesz kísérletet: salgótarjánival és petrozsényival. Az elsőnek 5000 kalóriája van, az ára métermázsánként 2 korona 40 fillér; a petrozsényi 6000—6800 kalóriás, az ára 3 korona. Egyik sem közelíti meg a porosz-szenet, a mely 7000—7200 kalóriás. A mérnöki hivatal már ki is számította, hogy az eddigi 12.000 métermázsá helyett 25—30 százalékkal több kell a magyar szénből. Különösen a salgótarjánitól fél a hivatal, a melynek legkisebb a hőerjesztése s a mellett füstöl, sok sajakot hagy. Az iskolák, hivatalok fűtésére nem igen alkalmas. De hát, ha olyan rossz a salgótarjáni, miért rendeltek belőle? Vagy a fővárosnak mindegy, akármennyi fogy el?

A közszállítások s a munkások.

A félhivatalos könyvatosok révén tudomást vettünk arról, hogy a kereskedelemügyi minisztérium a közszállításokról új törvénytervezetet dolgozott ki. Nem ismerjük a tervezetet és annak szellemét, de miután az osztrák kormány ugyanezzel a kérdéssel foglalkozik s hasonló intézkedések rendszeren a két kormány előzetes megbeszélése alapján kezdeményeztetnek, abból, a mi az osztrák tervezet felől nyilvánosságra jutott, a mi tervezetünkre is következtethetünk.

Az új törvény állítólag elsősorban a munkások érdekeit kívánja felkarolni. Köztudomású ugyanis, hogy nálunk a közszállítások kiírásánál valóságos takarékosági düh uralkodik. A közmunkákra és közszállításokra kiírt árlejtések e minuenodolizációknak bizonyos nemét honosították meg, mert a hatóság rendszerint annak ítélte és ítéli oda a munkát és a szállítást, a ki olcsóbb ajánlattal áll elő. S ebben annyira megy a pedantéria, hogy még fél-és negyedkrajczárok is nagy szerepet játszanak. Csakhogy ezen az uton nagyon könnyű elbotlani. Az állam olcsó portékát kap ugyan, de rosszat, tehát megtakarításról szó sem lehet.

Ehhez járul, hogy a hatóság ilyen helytelen takarékoskodása a magánvállalkozót egyenesen belekergeti a tisztességtelen versenybe, a melynek a levét vagy maga a vállalkozó, vagy a munkásai, vagy a hatóság iszsa meg. Ha a vállalkozó a lehetetlent is lehetővé akarja tenni, akkor mást nem tehet, mint hogy vagy rosszat szállít, vagy a munkásait nyuzza. A szállítások odaitélésével megbízott organumok fillér-fanatizmusa a vállalkozót is megtanítja arra, hogy munkásaival szemben filléreskedjék. A teljesen kiaknázott vállalkozó a maga részéről kénytelen munkásait kiaknázni, ha csak csődbe nem akar menni.

Ezek a tapasztalatok vitték rá ugy a mi kormányunkat, mint az osztrákok, hogy komolyan foglalkozzanak a közszállítások törvényes rendezésének kérdésével s ezzel kapcsolatban, vagyis inkább ennek keretén belül a munkások védelméről is gondoskodjanak. Ezt állítólag akként kívánják elérni, hogy a pályázatok kiírásánál egyuttal a foglalkoztatandó munkások bér-minim

mumát is meghatározzák és a vállalkozót e bérminimum fizetésére szerződészerűleg kötelezik.

Ezt a reformot igazán örömmel üdvözljük, mert egy csapásra véget fog vetni annak az ajánlati szédülésnek, a mely most annyi közszállítás elnyerése körül észrevehető. És véget fog vetni a munkások kizsákmányolásának is. Ha a vállalkozó a munkáson megvehető embertelen nyereségre nem számíthat, akkor nem fog lefelé licitálni, hanem meg fogja kérni az elvállalható teljesítmény reális árát. S e mellett neki magának meglesz a polgári haszna, a munkás meg fog élni s az állam szolid, jó munkát fog kapni. Mert ebben az esetben a vállalkozók versenyének nem a minél alacsonyabb egységár megajánlása lesz a célja, hanem a minél jobb munka szállítása.

A vállalkozók egyenlő ár mellett jobb munkával igyekeznek majd egymást legyőzni. — E reform tehát humánus volta mellett közgazdasági szempontból is nagyra becsülhető s ezért nagy érdeklődéssel várjuk a kereskedelmi kormány publikációját, hogy meggyőződjünk róla, vajjon ez a szempont igazán érvényesül-e törvénytervezetében.

Háború Kinában.

A nagyhatalmak írásbeli értekezése a mai napon szünetelt. Egyetlen jegyzék sem látott napvilágot. E helyett azonban apró esatározásokról kaptunk jelentéseket, a melyekből kitűnik, hogy Kinában még nem minden csendes. A boxersereg szét vannak szórva, de nincsenek megsemmisítve; itt is, ott is nagyobb csapatokká verődnek össze s a hol a siker reményében tehetik, folyton támadják a nemzetközi csapatokat. Így megtámadták a németeket, de nagy vereséget szenvedtek. Az oroszok ellen intézett támadásuk sem végződött szerencsésben. Számtalan halottat vesztek s csufosan megfutamodtak.

Mai távirataink a következők:

London, okt. 5.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Tien-Csinből e hónap 2-áról: A Pigny angol hadihajónak egy csapata tegnap ellentállás nélkül megszállta a sanhaj-kvani erődöket. Egy tiszt és tizenkét katona ott maradt. A hajóraj ma elindult Takuból. — A Standard-nak jelentik Tien-Csinből e hónap 1-ről, hogy Gaselee tábornok formálisan kifelentette, hogy az oroszok nem szállták meg Sanhajkvant az angolok megérkezése előtt. Az oroszokat föltartóztatta egy robbanás, a mely a loancsai hid közelében a vasuton történt. Másfelől az oroszok kijelentették, hogy jogot követelnek arra, hogy Sanhaj-kvanban erős helyőrséget tarthassanak.

London, okt. 5.

A Times-nek jelentik Sanghaiból 3-iki kelettel: Tien-csini táviratok azt jelentik, hogy 2000 boxer megtámadott egy csapat német tengerészkatonát. A boxerek közül 400 elesett. A németek vesztesége jelentéktelen. Ugyanennek a lapnak jelentik Hongkongból 3-iki kelettel: Ezer kínai katona elment Kantonból, hogy elfojtsa a veicsai (szamoni kerület) lázadást. Kaulungban, a hol nagy az izgatottság, óvintézkedéseket tettek. A Morningpost-nak jelentik Takuból e hónap 1-jéről: Santung tartományból érkezett jelentések szerint ott megint

üldözik a keresztényeket. A Standard-nak táviratozzák e hónap 2-diki kelettel: Huszient, Sanszi kormányzóját, elmozdították állásától, de egy császári dekrétum már állást ígért neki. Utódjává Taunlinszient, a pekingi reform-egyesület elnökét nevezték ki, a ki már 1895-ben kormányozta Sanszit.

London, okt. 5.

A Daily News írja: Az emberiség nevében, a magunk eljárása és civilizáció nevében reméljük, hogy a hatalmasságok el fogják fogadni a német császárnak utógondolat nélkül tett férfias ajánlatát. Ha a hatalmasságok nem járnak el habozás nélkül a német császár által kijelölt uton, a bűnös mandarinok megmenekülnek a büntetéstől és Kinában a helyzet rosszabb lesz, mint valaha volt.

Berlin, okt. 5.

Tegnap nyitották meg a német birodalom költségén készült csifucintavi kábelt. Ezzel Kiaucsant is bevették a nemzetközi kábelhálózatba. A díjat nem változtatták meg.

TÁVIRATOK.

Veszprém, okt. 5. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter tegnap Siófokra érkezett a balatoni halászati részvénytársaság üzemének megtekintése céljából. Veszprémmegye területén először Lepényben fogadták nagy ünnepséggel. A falusi küldöttség élén Lindner Sándor földbirtokos üdvözölte a minisztert. Siófokon pedig Fenyvessy Ferenc főispán fogadta s a vármegyei gazdasági egyesület nevében Reé Jenő földbirtokos üdvözölte. A fogadásnál ott voltak Veszprém-, Zala-, Somogyvármegyék küldöttségei élén Fenyvessyn kívül Jankovich és Tallián főispánok. A miniszter azután megsemmisítette a balatoni halászati részvénytársaság telepeit, a hol Szabó Imre és Purgly Sándor orsz. képviselők kalauzolták. A miniszter a legnagyobb meglepődésének adott többször kifejezést. A szemle után Purgly Pál, a társaság vezérigazgatója, fényes estebédre hívta meg az illusztris társaságot, melyen Purgly Sándor országos képviselő köszöntötte fel a minisztert, mire Darányi a veszprémmegyei mezőgazdaság felvirágzására üritett poharat. Este 7 óra után hagyta el a miniszter Siófokot, onnan Boglára, másnap Révfülöpre és Balatonfüredre utazott, hol ma nagy fontosságú anketen elnökölt a balatoni szőlők rekonstrukciója tárgyában.

Szombathely, okt. 5. Hidassy Kornél püspök a mai nap folyamán jobban érezte magát, délből levést is evett. Nővérével, Hidassy Tinivel, a ki egy pillanatra sem távozik el beteg fivére ágya mellől, többször beszélgetett. Mindazonáltal az agkori elgyöngülés tünetei állandóan fenforognak, bár a püspök még csak 73 éves, de hosszas betegeskedése és különösen a folyó év tavaszán kiállott erős influenza elgyöngítette s különben erőteljes főpapot. A délutáni órákban a beteg állapota ismét rosszabbra fordult, ütérverése fogy, a szívhangok gyengülnek. Kezelőorvosa szerint a beteg felgyógyulhat ugyan még, de a halál órák multán is beállhat.

London, okt. 5. Ma reggel a Welbeck apátságban, a portlandi herceg kastélyában, tűz ütött ki. Az ugynevezett Oxford-szárny felső szobái, szám szerint vagy 30, telje-

sen elpusztultak, az alsók jelentékenyen megrongálódtak. Reggel 3 órakor a tüzet eloltották. A kárt 100.000 fontra teszik.

A bécsi községtanácsból.

Bécs, okt. 25.

A községtanács mai ülésén, a tanácsnak a honossági törvény hatályára vonatkozó jelentésének tárgyalása során, viharos jelenetek fordultak elő, a mennyiben Brunner Lucian liberális községtanácsos a tanácsnak szemére lobbantotta, hogy 4 milliót elpazarolt. Kétszeri rendreutasítás után Lueger polgármester Brunnerrel megvonta a szót. Brunner folytatta támadásait, mire a polgármester felfüggesztette az ülést és egybehívta a fegyelmi bizottságot. A bizottság, a mely előtt Brunner nem jelent meg, egyhangulag hozott határozattal Brunner a mai és a három következő ülésről kizárta. Az ülés ezután zavartalanul folyt le.

Osztrák mérnökök és építészek kongresszusa.

Bécs, okt. 5.

A mérnök- és építész-kongresszus olyan határozati javaslatot fogadott el, a melyben sajnálja, hogy a hatóságilag autorizált magánteknikusok viszonyai még most is tarthatatlanok. A határozat konferencia összehívását javasolja a polgári mérnökökről szóló törvény kidolgozása végett. Azt kívánja továbbá, hogy a most szokásos címek helyett olyan címek használtassanak, a melyek a kart megkülönböztetik a biztosító társulati és építő-technikustól. Azután olyan határozati javaslatot fogadott el a gyűlés, a mely állandó műszaki attasék alkalmazását követeli a washingtoni, londoni, párisi, pétervári, berlini, római és a Kelet valamelyik városában levő diplomáciai képviselőleteknél. Azután elfogadták egy indítványt, a mely a technikusok számára választójogot követel valamennyi képviselőtestület számára tekintet nélkül az adóra és a községi illetőségre, továbbá egy helyet a tartománygyűlési virillisták sorában a technikai főiskolák rektorai számára. Végül határozatokat hoztak az egységes középiskolai oktatásról szóló törvény alkotása, továbbá végzett reáliskolai tanulóknak egyetemi rendes hallgatókul való fölvétele dolgában.

A cukorprémium kérdése.

Berlin, okt. 5.

Mint a Nordd. Allg. Ztg. a Magdeburger Ztg. jelentését megerősítve közli, a legközelebbi napokba Párisban új tanácskozások lesznek a cukorprémium kérdése tárgyában, Németország, Ausztria-Magyarország és Franciaország megbízottai közt. A tavaly eredménytelenül lefolyt brüsszeli tárgyalások újra felvételéről a kezdés Franciaország részéről történt. A német megbízottak egyelőre határozott utasítások nélkül utaztak Párisba. A párisi előzetes megbeszélések eredményétől függ, vajjon a brüsszeli értekezletet folytatják-e. Az értekezlet újbóli egybehívása főleg attól fog függni, vajjon Franciaország most a prémium-kérdésben annyira kibővíti-e az engedményeket, hogy ez alapon megegyezés várható a cukorországok közt a kiviteli prémiumok megszüntetését illetőleg.

HIREK.

Október hatodika.

A tizenhárom dicsősége nem elmuló fény, hanem egy reánk maradt kincs, mely nagy tetteket, dicső műveket kamatoztat.

Fájó szívvel jelenünk meg az Ur házában, hogy megsiratva a véres mult nagy áldozatait, örök nyugalmat kérjünk a szabadság vértanui számára s a hazafini gyász buzdításul szolgáljon nekünk feláldozni a honért mindent, a mit azért áldozatul hozni kötelesség.

Nem szükségtelen áradozás, nem fölösleges bombaszt, nem szellemi szegénységünket elfedezni hivatott az a sok szép beszéd, a mely e napon elhangzik a hazában. Szükségünk van reájuk mindig.

Mert a nemzeti élet fáján őrölő szű élőködik és vérünket emészti. Szabadságról beszélnek a klikkuralom hősei, egyenlőségről szónokolnak a jogtiprás vitézei és testvériségről regélnek a hatalmi gőg elbizakodottjai is. Nagy a képmutatás művészete s azoknak a száma, a kik a jogrend meghamisításából élnek, immár légió. A képmutatás pedig megveti a morált és aljas szenvedélyek kihasználásával tengeti uralmát a behálózott lelkek felett. Olykor-olykor felmerül egy-egy szörnyalak, melyről a lepel véletlenül lehullik, de a nemzet nem veszi észre, hogy közéletét mily mohósággal aknázza ki az ilyen alakoknak napfényre nem kerülő nagy száma.

Oh nem felesleges tehát, ha lelkünk a nagy multba tekint s ha buzgó szónokok s lelkesülő ifjak a nagy mult ideáljait ismét föllevenítik, hogy tanuljanak igaz polgárerényt és tisztá erkölcsi alapon álló demokráciát.

Örök legyen a dicsőségtek, ti vértanui a szabad, független Magyarországnak. Felétek fordul lelkünk és emléknapotokon megújítjuk elhatározásunkat, hogy erélyesen fogunk harcolni a képmutatásnak, a hazugságnak s a zsákmányolásnak rendszere ellen, mely az erkölcs és hazafiság romjaiból akar palotát emelni heverő helyének.

A „Magyarság“ mai számának első helyén foglalkozik tüzetesen a mai nap gyászos emlékével. A következőkben egy néhány képet nyújtunk a szomorú multból. *Kreidl* Béla gróf mondta el, a melyek jellemzően mutatják Haynau barbár ténykedését. Az epizódok anynyival érdekesebbek, a mennyiben a gróf szemtanuk elbeszélései alapján mondotta el munkatársunknak, tehát föltétlenül szavahihető és nagyrészt még ismeretlenek a nagy közönség előtt.

Recht's um marsch!

Cserey Ignác 48—49-iki ezredes, a honvédménház volt parancsnoka, a következőket beszélte el a 48—49-iki ereklék gyűjtőjének:

Az aradi várban, tudvalevő, hogy 15 tábornok volt bezárva, de ezek közül kettő megmenekült a szegényletes és nem hősöket megillető bitófahaláltól. *Gáspár* egy véletlen folytán kegyelmet kapott, *Lenkeit* pedig a bizonytalan fogság lelki betegséggé tette.

Október 6-án, mielőtt a 13 vértanút

a bitófa elé vitték, tisztelni kellett menniök Haynauhoz, az osztrák bástiához. A 13 tábornok, kik számtalanszor megverték a durva henczegekben határt nem ismerő Haynau seregét, most mint valami rekruták állottak glédába a magyarok megtestesült gyűlöltője, Haynau előtt. Az osztrák generális megvető tekintettel mérte végig a 13 daliás vitéz magyar tábornokot, majd pedig e szavakkal küldötte őket a másvilágra, a mely bizonyosan a mennyország volt:

Das verdient ein Galgen!
Recht's um marsch!

Fogadások.

Osztrovsky kuriai bíró, ki a szabadságharcz alatt kormánybiztos volt Szegeden, a következőknek volt szemtanúja:

Október első napjaiban mindenféle rebesgették azt a rémes hirt, hogy a 13 vértanút bitófa elé viszik. A borzasztó hír eljutott az aradi várban fogolyként őrzött 600—700 magyarhoz, kiknek egy része, mint *Osztrovsky* is, kormánybiztos volt.

Ezeknek a kormánybiztosoknak ugyanaz a szerepe volt a magyar szabadságharczban, mint a forradalom-biztosoknak a francia forradalom idején. A kormánybiztosokat, mint a régi rendszer képviselőit, kegyetlenül üldözték a „bresciai hiéna.“ Ezek a foglyok a vár bekerített udvarán az úgynevezett „zwinger“-ben tartózkodtak, a hol a járás-keletést megengedték. A menekülés innen egyszerűen lehetetlen volt, mert a kerítés akadályán kívül még a foglyok közt állandóan tartózkodó egy század katonaság gátolta volna meg a szökést. A foglyok a „kazamaták“-nak nevezett szobácskáknál háltak, mely az ostrom alatt a közkatonák szállása volt.

Mikor a vértanuk kivégzésének megdöbbentő híre elérkezett a várba, a foglyok valóságos fogadásokat kötöttek, akárcsak mint a versenyeken, a 13 tábornok kivégzésére vagy kegyelmezésére. A fogadók többsége a kegyelmezésben bízott, bár ismerte Haynau gonosz kegyetlenségét. Mindenki Istenben bízott. Elérkezett október 6. Mint mindig, úgy most is a roglyó magyarok a zwingerben tartózkodtak, a hol az őrzésére egy kapitány ügyelt föl. Az osztrák százados unalmában fölnevezett a kazamaták tetejére, a hol egy tüzmestert pillantott meg, a ki egy ott elhelyezett ágyut igazgatott.

— Mi újság? — kérdezte a százados, természetesen osztrák nyelven.

— Oten lögnak már! Most jön a hatodik! — volt a válasz.

Képzeltető mekkora megdöbbenést okozott a tüzmester indolens kijelentése.

Hogy ítél Haynau?

Augusztusban történt. *Ormay* (Auftenberg) Norbert vadászvezéres, megtudván a magyar tábornokok helyzetét, fel akarta keresni Haynaut, kinek Aradon a Forrai-féle házban volt az irodája, hogy kegyelmet kérjen a vértanuk számára.

Aradra érkezett. A generális adjutánsánál jelentkezett. Az adjutáns kérve-kérte a vakmerő ezredest, hogy távozzék, mert ura ma igen rossz kedvben van. (Haynauval ugyanis azt jelentette a rossz kedv, hogy olyankor annyira berugott a sok pálinkától, hogy valóságos delirium, örvénylés fogta el és ilyenkor kegyetlenkedése nem ismert határt.) *Ormay* ragaszkodott szándékához.

Az adjutáns bejelentette az ezredest. Haynau *Ormay* multjáról kérdezősködött s miután megtudta, hogy a vadászvezéres már a 33-iki lengyel szabadságharczban is résztvett és e miatt hosszabb ideig Munkácsra el volt zárva, örvénylésében lehordta a főtisztet, hogyan merészelte ő azt a betyárt bejelenteni és a következő pa-

rancsot adta szolgálatot tevő tisztjének: *Hogyha 10 perc múlva nem fogod felakasztatni azt a gazembert, úgy 1 óra múlva téged lövellak fejbe.*

Természetes az adjutáns elkövetett minden lehető, hogy ura parancsának megfeleljen. Hamar előkerítettek egy czölöpöt, a földbe verték és a merészségben páratlan szabadságszerető ezredes 10 perc múlva kilehelte lelkét...

Ugyanaz nap Haynau a főtérre vonult végig, a hol egy magyar honvédet látott meg, a ki őt nem üdvözölte. A honvéd keze a csatában kapott sebek miatt fel volt kötve s így nem szalutálhatott. Haynau addig verette a honvédet, míg az fájdalmába belehalt...

Abból a gyászos időből igen sok jellegzetes dolgokat jegyeztek föl, a melyek, ha az aradi gyásznappal talán nincsenek is közvetlenül kapcsolatban, mégis a mai napon a közlésre igen érdemesek. Így a következők is:

Tudjuk, hogy Törökország majdnem háboruba keveredett Ausztriával 49 végén a miatt, hogy a szabadságharcz leverelése után a török földre menekült szabadságharczosokat nem engedte akasztófára huzni. *Stürmer*, az osztrák ügyvivő, a következő negyvenhét egyén kiadatását követelte a török kormánytól: *Kossuth* Lajos, *Mészáros* Lázár, *Madarász* László, *Dembinski*, *Macesinszky*, *Latkovszky*, *Szemere* Bertalan, *Grimm*, *Kmetty* György, *Stojnics*, *Zerffy*, *Táncsis* Mihály, *Hollán* Ernő, *Orosdi* Lipót, *Schneider* főorvos, gróf *Batthyány* Kázmár, *Perczel* Mór, *Buzoni*, *Chojeczký*, *Brizsanti*, *Pozilemszky*, *Horváth* Mihály, *Balogh* János és *Balogh* Viktor, *Beóthy* Ödön, *Kohlman* ezredes, *Zanyeszky*, *Jozs* István, *Thudó* István, *Batthyány* István, *Perczel* Miklós, *Gyurmán* szerkesztő, *Zamoyskij*, gróf *Tredró* Sándor, herceg *Woronieczky*, báró *Stein* ezredes, *Kulman* László és fia, *Viszoczký*, *Fiala*, *Nemegyei* és *Schallent*. A legszebb e névsorban az, hogy a kikövetelték egy része Törökországban sem volt, némelyek el sem hagyták Magyarországot, mások ekkor már Hamburg, Svájc, London vagy Párisban voltak. Néhány az osztrák tömlöczökben sinlett, sőt herceg *Woronieczky* már Haynau fel is akasztatta. Ilyen alaposak voltak mindig az osztrák ügyvivők értesülései.

Aradon történt tizenhárom nappal a világosi fegyverletétel után. Az osztrák nyakra-főre sorozta be a honvédtiszteket közkatonának. Három besorozott honvédszázados elment a vendéglőbe s ott császári vadásztisztekkal találkozott, kik gunyolni kezdték őket. A három tiszt egy ideig szomorúan hallgatta a tisztek gunyolódásait, végre megsokalták és lehordták őket. A tisztek patrol után ordítottak, s mindegyik honvédszázadosra ötven-ötven botot verettek. Kis hiba, hogy *Nusec* nevű volt piarista honvédfőhadnagy is így nem járt. *Nusec* szép, szálás, magyar ember volt és sikerült neki egy *Passirscheint* szereznie, jó pénzért. És még kezében tartotta ezreduláját, a mint szemközt jött rá Haynau. Megállítva a főhadnagyot, haragosan kiáltott rá:

— Kicsoda kend?

Nusec nem felelt. Azt hívén, hogy nem ért németül, Haynau kíséreinek egyike szólalt meg s kérdé tőle magyarul:

— Kicsoda ön?

— Tüzérfőhadnagy! — válaszolt a pap-katona németül, mintegy tudtul adván, hogy csak a kend szót nem értette meg.

— Ki engedte meg önnek, hogy itt sétáljon?

— E levél, — felelt utlevelére mutatva.

— Mi! Micsoda az? — ordította Haynau. — Ilyen embert el akarnak bocsátani? Huszonötöt rá s börtönbe vele.

Tekintettel pap voltára azonban engedték *Nusec*nek a botbüntetést, de három napra elzárták s besorozták a straf-kompaniába. El is indult Olaszország felé, de a görcki kórházban meghalt. Ő volt a besorozottak közül az első halott — idegen földön.

— **A persa sah Budapesten.** *Muzaffer-ed-Din* persa sah Konstantinápolyból, a honnan már utra kelt, október 7-én, vasárnap este hét órákor érkezik vissza Budapestre. A sah különben gyöngékedik és kerülni kíván minden ünnepeket. Erre való tekintettel jön inkognitóban Budapestre, a hol azért rendelkezésre lesz a katonai díszőrség, valamint a rendőrség, mely minden lehető megtesz a sah kényelmének biztosítására. A szükséges előkészületek foganatosítására *Nevrutz* khán, a bécsi persa követség tagja, tegnap Budapestre érkezett és ma már uralkodója elé utazott Belgrádba. A sah és kísérete ismét a Hungária-szállóban fog lakni és ugyanazt a lakosztályt foglalja el, a melyet első ittléte alkalmával elfoglalt. A sah lakosztálya mellett a kíséret tagjainak ötvenhat szobát foglaltak le. A sah ezuttal öt napig, október 12-ig marad Budapesten.

— **Az önkéntes tüzoltók ünnepe.** A budapesti önkéntes tüzoltótörsület főparancsnoka, dr. *Szily* József, most töltötte be tüzoltói szolgálatának huszadik évét. A parancsnokság tagjai ez évforduló alkalmából testületileg tisztelegtek a főparancsnoknál, a kit *Bulyovszky* Aladár min. titkár, parancsnoksági tiszt, szép beszédben üdvözölt. Majd lakomát rendeztek a jubiláns tiszteletére, a kinek a legénység hálája jelül remekművű ezüst jelzősipot nyújtott át.

— **Az Általános Egyetemi Segélyegylet** e hónap 5-én választotta meg tisztikarát. Elnök lett *Zsembery* István; alelnökök: *Majthényi* Géza, *Hindy* Zoltán, *Khun-Hédelevény* Sándor gróf; főtítká: *Kéty* András; főjegyző: *Festetics* Sándor gróf; háznagyok: *Tóth* Ferenc és *Esterházy* Rudolf herceg; pénztáros: *Tóth* Gedeon; ellenőr *Thaly* Gyula; első jegyző: *Kállay* Tibor; jegyző: *Révay* László báró; levéltáros *László* Gábor.

— **Fölfedezett babloni könyvtár.** Rendkívül érdekes fölfedezésnek érkezik a híre Amerikából. Ugyanis *Hylprecht*, a pennsylvaniai egyetem tanára, az asszír városok és a babiloniai romok közt kutatva, ráakadt a nippuri templom nagy könyvtárára, a melyet Krisztus előtt 238-ban pusztítottak el. Az érdekes lelet tizenhatezer kőbe vésett és téglába égetett fontos okmányt, azonkívül számos theologiai, matematikai és filológiai művet, és több mint 5000 levelet tartalmaz, melyek egytől-egyik történelmi jelentőségűek.

— **A háboru borzalmi.** Most panaszkodnak az angol lapok, hogy mily sok katonájuk örült meg Dél-Afrikában. Az örültséget a fejsebek okozták. A magersfonteini ütközetben huszonnyolc sebesült golyótól. És ezeket a veszteség-számlából rendszeresen kihagyják. Fejsebuk begyógyult — 28 nevet törölni lehet a veszteség névsorából. Hazatértek, mint gyógyult sebesültek. De milyen gyógyulás ez! És hány ezer ilyen boldogtalan senyved most

Házfelügyelők!

A melyik házfelügyelő hivatását jól ebben mindig olyan közlemények jelen meg. Előfizetési ára negyed évre 3 kor., fél évre 6 kor. Egyes példány 24 fillér. Előfizetőknek a kiadóhivatal (Kerepesi-ut 53.) díjtalanul közevít

betölteni akarja fizessen elő a „Budapesti Házfelügyelők Lapja“-ra, mert szüksége van. A lap minden vasárnap megjelenik. Előfizetőknek a kiadóhivatal

Angliában, a ki még a veszteségszámlát sem terheli, de annál jobban azok lelkiismeretét, a kik az igazságtalan dél-afrikai háborút okozták.

— **A csomegekereskedők és a vasárnapi munkaszünet.** A Fűszerkereskedők Egyesülete a következő sorokat küldi be hozzánk: Az u. n. csomegekereskedőknek a vasárnapi munkaszünet ellen irányuló mozgalmáról eddig több lapban téves értesülésen alapuló közlemények jelentek meg. A fővárosi fűszer- és csomegekereskedők csaknem kivétel nélkül a vasárnapi munkaszünetnek a törvény és miniszteri rendelet értelmében való általános betartását óhajtják. Csak mintegy 15—20 üzlet az, mely eddig a bodegajog örve alatt vasárnap délután is árusított mindenféle fűszer-, csomege- és hentesüzleteket. Ez a némely kerületben túrt állapot a legnagyobb mérvben károsította az összes többi fővárosi fűszer-, csomege- és hentesüzletet, kiktől e néhány kiváltságos üzlet a vasárnapi forgalmat egészen elvonta. Ezen bodegás üzletekben számos segéd van alkalmazva, kik a vasárnapi munkaszünetben nem részesülhetnek. Az ily állapot nyilvánvalóan sérti az üzleti verseny egyenlőségének elvét és a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény szellemét. A főkapitány rendelete tehát megfelel a kereskedelmi körök közóhajának, de megfelel a törvénynek is, mert az 1891. évi XIII. t. cz. 3. §-a a kereskedelmi minisztert hatalmazta fel a vasárnapi munkaszünet alóli kivételek megállapítására, az 1892. március hó 5-én 14.837. sz. a. kibocsátott miniszteri rendelet pedig nem tesz kivételt sem az élelmi szereket árusító üzletek, sem különösen az u. n. csomegekereskedők javára, mely elnevezés különben sem találó, mert ezt a főváros összes fűszerkereskedőire lehet alkalmazni. Sőt a miniszteri rendelet kifejezetten a munkaszünet alá tartozóknak jelenti ki az összes mészáros-, hentes-, fűszer-, bor-, tea-, csomege-, lisztkereskedéseket és szatócsüzleteket. Ugyanezen álláspontot foglalta el a budapesti kereskedelmi és iparkamara is a kereskedelmi miniszternek adott véleményében. A nagy közönség, mely oly gyorsan alkalmazkodott a vasárnapi munkaszünethez, bizonyára meg fog nyugodni ezen néhány kevés üzletzárvaratásában is, ha fel fog világosítani arról, hogy egyes üzleteknek kivételes kedvezményezése a legérzékenyebben sújtaná az összes többi, ezen üzletághoz tartozó kereskedőket, kiknek száma a fővárosban több ezreze rug.

— **A kassai m. kir. gazdasági tanintézet 25 éves jubileuma** alkalmból Szentmiklóssy Bertalan és Stellar Béla földbirtokosok fölkéri a tanintézet volt hallgatóit, hogy a f. hó 16-án megtartandó emlékünnepeken minél számosabban megjelenjen sziveskedjenek. — Az emlékünnepeken a kassai székesegyházban délelőtt 9 órakor tartandó hálaadó istentisztelettel kezdődik, majd folytatást nyer a tanintézet főépületében. Délben 1 órakor a Schalkház-szállodában közted, a melyen való részvétel iránti bejelentések f. hó 12-ig bezárólag az intézet igazgatóságához intézendők.

— **Csakis urak részére!** Néhány héttel ezelőtt jelent meg ez a felirat a Kerepesi-ut 40. sz. ház egyik utcái üzletajtáján. A serdülő fiatalság mohó kíváncsisággal igyekezett befelé, megtekinteni azokat a frivol kinematografikus képeket, a melyeknek mutogatásával 10—20 kros belépti díj mellett Szeibert Győző nevű bécsi vállalkozó tisztességes jövedelmet húzott. A mutatványok közül egynéhánynak csakhamar olyan veszedelmes híre kerekedett, hogy a VII. kerületi rendőrség jónak látta megvonni az engedélyt.

De ez még nem volt elég. Szeibert Győző tulajdonos ellen a btkv 248. §-ába ütköző szeméremelleni vétség miatt is megindított az eljárás. A rendőrség értesítése folytán tegnap d. u. Baumann büntető aljárásbíró hivatalos vizsgálatot tartott az u. n. „Csakis urak részére!” fentartott külön kabinetben. Ezen vizsgálat eredménye az lett, hogy Szeibert üzletét becsukták s ellene rövid idő múlva a fenti vád czimén már a tárgyalást is megtartják a büntetőjárásbíró előtt.

— **Adót a korcsolyázókra.** Ezt a jelszót Czompó János aradi lakos adta ki Arad városa tanácsához benyújtott adótervében, melyben fölveti az eszmét, hogy a város a korcsolyázókra fejenként két korona adót vessen ki. A korcsolyázás — véli Czompó ur — épp oly luxusdolog, mint a kerékpározás, s ha emezeket megadóztatják, adóztassák meg amazokat is. A városi tanács holnap fogja tárgyalni az ügyet s nem fogadja el az adótervet, melyet amugy sem fejenként, hanem lábankint kellene kivetni. Mert az ember végre is nem a fején korcsolyázik, hanem a lábán s ha Czompó ur erővel az adófizetők fejére akar adót kivettetni, akkor inkább a hajnövesztést adóztassa meg. Mert ez is luxus, a mennyiben — orvosi szaktekintélyek határozott állítása szerint — az ember kopaszon is évek hosszú során át élélhet.

— **Izgalmas párbaj.** Pár nap előtt délután a Koronaherczeg-utczában két egyetemi hallgató véletlenül összeütközött. A karambolnak szóváltás és ennek lovagias ügy lett a folytatása. A felek Fuchs Ödön és Györky László voltak és segédek a fegyverbírószék döntése alapján kardpárbajban állapodtak meg végkimerülésig bandázsszal. Ma este 6 órakor történt meg a párbaj az Arlow-féle vívóteremben számos néző és vendég jelenlétében. Fuchs segédei Bérczy Oszkár és Figdor Gusztáv voltak, Györkyé Bolemann Aladár és Kölber Gyula. Az első összecsapás vértelen volt és amiatt szakították félbe, mert Fuchs szemüvege leesett. A második összecsapásnál a felek oly hevesen támadtak egymásra, hogy rögtön corps á corps jutottak! A vendégek és Arlow vívómester állítása szerint Kölber vezetősegéd ekkor kiáltott „állj”-t. Fuchs segédei és mint a következmények mutatták, maguk a felek nem hallották a vezényszót és dühösen vagdalták még egymást. Mire őket szétválasztani sikerült, Györky három súlyos sebből vérezve rogyott össze. Fejére két nagy vágást kapott, karjára szintén. Fuchs lapos vágásokat kapott. Nagy izgalom és zavar állott be. Györky segédei vonakodtak a jegyzőkönyvet fölvenni s így a jelen volt vendégekkel iratták alá a jegyzőkönyvet. Az ügyet a büntetőtörvénysszék elé akarják vinni, noha Fuchs segédei tiltakoztak az ellen, mert felük épp úgy nem hallotta az „állj” vezényszót, mint ellenfele.

— **Pinczetűz** volt ma reggel fél 6 órakor a Lázár-utca 13. sz. a. levő ház pinczejében. A helyszínére nyomában kivonult a VI. ker. és központi tűzörség s a veszedelmet elfojtotta, úgy, hogy a kár jelentéktelen.

— **Szórakozott tüzoltók.** Megeshetik, hogy a kisasszony a szomszédban felejté a kötését, tanár ur kávéházban az esernyőjét, diák otthon a könyvét, de az már mégis non plus

ultrája a szórakozottságnak, ha a kivonult önkéntes tüzoltó urak otthon felejtik a fecskendő! Pedig ilyen esetről tudósít bennünket sziget-szentmiklósi levelezőnk. Ott ugyanis e hó 4-én kigyult a Romics Mihály gazda szénarakománya. Szerencse a szerencsétlenségben, hogy reggel 8-kor gyult ki a kazal és így — az erős szélvihar dacára — házilag is elolthatták. De csak most jön a java! Mikor már rendben volt minden, oda érkeznek nagy trombitaszóval a tüzoltók, még pedig fecskendő nélkül. Hozták volna azt is, de hát a cső elhányódott és sehol sem tudtak ráakadni. De hogy még is megmutassák, hogy a falunak van tüzoltó-egyesülete is, nagy díszben és hangos szóval kivonultak, mert a cifra sisakokat és uniformist szerencsére nem felejtették el. Hát ez is csak valami. A falu különben 300 forintért vette a fecskendőjét; kívánjuk, hogy sohase legyen rá szüksége. A tüzoltó-egyesület csak egy év előtt alakult meg, innen van, hogy ilyen tréfák esnek meg a kis szórakozottakon.

— **Az osztálysorsjáték huzása.**

Az osztálysorsjáték mai huzásán a következő számok huzattak ki:

10.000 koronát nyert:	54085.
5000 koronát nyertek:	8460 57403.
2000 koronát nyertek:	597 11407
15263 15671 18216 18830 27365	
32257 42175 78762 80316 81367	
83997 94757.	
1000 koronát nyertek:	328 679 881
15318 17318 18543 35589 37429	
45578 48371 50445 53386 59692	
64700 64922 67429 63299 84528	
85327 88549 96325 96582 96702.	
500 koronát nyertek:	846 2640 4039
4117 13714 15950 19036 22072	
32783 33116 41994 42910 48121	
48308 53919 58078 60491 73589	
74400 74715 76547 77093 77988	
78004 82848 78048 93271 97278	
97541.	

x **Sok pénzt megtakaríthat,** a ki Lichtmann Sándor férfiszabó mesternél, műhelye Csömöri-ut 27. sz. I. emelet, fedezi az őszi és téliidényre ruha-szükségletét, mert ott készülnek saját műhelyében remek szabású divatos férföltönyök vagy hosszú télikabátok 12 frtért mérték után finom tartós gyapju szövetekből. Vidéki rendelések pontosan és lelkiismeretesen eszközölteinek utánvéttel a szövetség megrevezése, a mérték vagy egy mintaruha beküldése mellett. Minták a nagy forgalom és az idő megtakarítása végett nem küldhetők.

IRODALOM, MŰVÉSZET.

Opera.

— **Tetemre hívás,** eredeti dalmű 2 képből. Zenéjét szerző Farkas Ödön, szövegét írta, Arany János balladája után Versényi György. —

Valahára magyar ujdonság hangjai zendültek fel a magyar Operaházban!

Farkas Ödön magyar vénájának köszönhetjük, hogy a ma bemutatott, „*Tetemre hívás*” czimet viselő művében nem olasz banditákat, sem nem szibériai rabokat, vagy élvezhetlen Zuleikákat kapunk, hanem a mi vérünkkel való vérben gyönyörködhetünk, magyar eleink életét, szerelmét, edző mulatozását és ábrándozását látjuk, az ő mély vallásosságukból eredt Istenitétet eleve-nedik meg előttünk. Ez kell a magyarnak — ez épen arra való, hogy minket lelkesítsen és elandalítson. A német dalmű tele van a német középkor megragadó képeivel: „Tannhäuser”, „Lohengrin”, sőt odaszá-

míthatjuk „A nürnbergi mesterdalnokok” és a legcsodálatosabb alkotás: a „Trisztán és Izolda” szívetelmét leigázó jeleneteit, — ezek mind hatalmas nevelői a német léleknek, német hazafiságnak. Wágner Rikárd, az idézett és rendkívül népszerű lett zenésdrámák megteremtője, már ezért is megérdemli a németektől, hogy legdicsebb művészeik közé számítsák. Hát mi magyarok mivel adózzunk Erkelnek, a kinek „Bánk bán”-jánál gyönyörűbb magyar zenét senki sem alkotott? Mink, kisebb nemzet, hogy ne volnánk a legnagyobb hálára kötelezve minden magyar zeneszerző iránt, a ki a magyar őseket állítja színpadra a magyar ivadék elbájosására? Töb- bet mondok: hogyan nevelhettünk a keserves, láncszörgéses „fátyol alatti idők” alatt és után olyan zeneszemeszereket, a mely egyáltalán képes nem-magyar témák iránt lelkesedni? Mert az már szégyenszámba megy, hogy 1860 óta Erkel Ferencz („Szarolta”, „Bánk”, „Dózsa György”, „Brankovits”, „Névtelen hősök”, „Szent István király”) mellett csak az ő fia, Erkel Sándor, („Csobáncz”), Mosonyi Mihály („Szép Ilonka”, „Álmos”), Adelburg Ágost („Zrinyi”), Bertha Sándor („Corvin János”), Mihalovich Ödön („Toldi szerelme”), Hubay Jenő („A falu rosza”), Farkas Ödön („Balassa Bálint”), Zichy Géza („Alár”) és Orbán Árpád („Katinka”) irtak magyar tárgyú operákat; ez 40 év összes magyar kulturmunkája!

A pirulás sora különben a közönségen van, a mely a magyar tárgyú műveket éppen nem szokta a szeretet melegével fogadni. Nagyon is elkozmpolitásodtunk, uraim és főleg hölgyeim! Ezzel nem fogjuk nagyra nevelni nemzeti művészetünket, zeneszemeszereink szívébe nem oltunk végyat a magyar zene művészi kiaknázására, nem adunk alkalmat nagyszámu idegen művészeinknek a mi tisztelésünkre és megszeretésünkre — és nem vétetjük észre magunkat az összes művelt világgal, a mely pedig bámuló gyönyörrel ismerte meg az egészen új orosz művészetet s a kis norvég nemzet büvös szép zenéjét. A magyar zenéről a külföldi szakmunkák mint valami kambodzsai különlegességről beszélnek; fájdalmas dolog, de úgy van: a mi zenénk még csiszolatlan gyémánt, odaengedjük a falu cigányának, a ki európaszerte csillogtatja; pedig művészileg dolgozva, hatszoros lenne az értéke. Hála érte minden művészi készülségű tehetségnek, a ki ihletten nyul hozzá!

Hála Farkas Ödönnek is, a ki a magyarság egyik végvárában, Kolozsvárott, jó husz év óta kormányozza a zenei életet. Nemcsak jó zenész, hanem jó magyar is — a mi a hármas halom országában két igen különböző dolog... És okos ember is: tudta, hogy hol fogjon a dologhoz. A zene leghatásosab faja: az opera; itt az ember — még olcsóbban, mint a hangversenyen, sőt hosszabb időn keresztül is, — nemcsak hall, hanem lát is, akár egy egész Shakespeare-történetet; csak szép, jó szöveg kell hozzá, de ezért még nem fájdul meg a zeneköltő feje! Van, hál' Istennek, nem egy nagy költőnk; ezeknél szebbnél-szebb témák kínálkoznak. Ha egy tipikus bécsi zeneszerző nem állt Arany János kincseshányájába nyulni „Pázmán lovag”-ért (a híres Johann Strauss): nem volna-e csodálatos, ha mi magyar szerzők kikerülünk Aranyt!

Farkas Ödön ismerte tehetségének határait: nem akart „Buda halála“ világrendítő tragédiájával birkózni; beírta egy balladával; hiszen Szász Károly kitűnő fogalmazása szerint, a ballada: drámai dal — ebben a névben ki van fejezve a szinpadra termettség és a zene szerepe. Tessék: itt a *dalmüszerezés kánonja*. A Farkas Ödön adta példában megvan a műfaj kikerülhetetlen törvényszerűsége.

A szöveg és a zene viszonyáról még ma is legkimerítőbb és legtanulságosabb az, a mit a sajtóságos egyéniségű, de eszmékben gazdag Wagner Rikárd irt. Farkas egyénisége (szerencsére!) más; ő tehát másként módosította a Wagner-féle teóriák módosítható részét. Bölcsen tette, hogy nem ragaszkodott szolgai módon a „Tetemre hívás“ balladához; az ő zenészszíve szabadon akart csapongani ott is, a hol a versköltő komoly szelleme hallgatagon átsuhan. Az Arany-megénekelte történetnek két katasztrófája van (ne felejtjük, hogy ez a görög szó: „fordulat“, „rosszra fordulást“ jelent): Arany János a költeményét azzal a fordulattal kezdi, a mely a szerelmesek boldogságát megsemmisíti; az ifju, Bárczy Benő, meghalt. A balladaköltő aztán sötét színekkel festi 16 verszakra át a gyilkos nyomozását, nagy költői erővel, folyton felcsigázva az olvasó érdeklődését, míg visszafajított lélegzettel a másik, a befejező fordulatához érünk: a leány szellemi halálához — Abigél megőrüléséhez. A kettős katasztrófa (ilyen rövid időközben) roppant súly volt a zeneköltő lelkének; szükségét érezte annak, hogy a maga szelidebb egyéniségéből hozzáadjon valamit; így aztán — s ezt nagy érdemnek tekintjük — kellemes változatosságot hozott az opera szövegébe, a közönséget sem hagyván a tulságos komorság martalékául. Szép, gyöngéd idill hangulatát nyújtja eleinte: az erdei éjszaka bűvös, édes zsongását; tarka vadászkepek jelennek meg aztán, a tépelődő szerelmes (Bárczy Benő) összezőrdül vetélytársával, majd a szerelmeket látjuk együtt, míg a féltékeny, akaratos völgyény megráfálására a lány mosolyogva átnyújtja neki aranyos törét s jókedvűen elszökken. *Mindcst maga a zeneszerző tette hozzá* Arany János alkotásához: *Versényi György* — az ismert költő, kolozsvári tanár — csak versbe foglalta. Háromnegyed órai élvezetünk után gyülemlik meg Bárczy Benő szívében a keserűség annyira, hogy szerelmi boldogságát kockán látva, Abigél törével szíven szurja magát. A darab további történetét mindenki betéve tudja a balladából.

A zeneszerző képzeletét az e szövegben összetörölődött indulatok felgyújtják. Egy zenei reporter megszámolta, hogy a „Tetemre hívás“ zenéjében nem kevesebb, mint 34 dallam van, minden fajtaból: 12-nyolczados, 5-kettes, 3-kettes stb. ütemben, az összes durokban és mollokban, a keringő pláne *cess-durban*... De mi nem hirdettük Farkas művét *eleve* a műsor legértékesebb és legértékesebb magyar darabjának; utólag sem akarunk tulszamba esni. Meg kell mondanunk, hogy a zene legnagyobb része nem magyaros; persze, a magyar zene ma még jóformán csak a népdal és a tánczene szűk korlátjai közt mozogván, óriási feladat volna megteremteni a modern művészet ezernyi vívmányaihoz méltó nem-

zeti zene-stílt. Pedig hogy ez milyen hálás mező, azt Farkas megítélhette abból az óriási tapsorkánból, melylyel a gyönyörű magyaros tárogató-solot jutalmazták. — Bárczy Benő utolsó dala is („Vége, vége, sohasem szeretett“) olyan szép magyar, hogy ezt is erős taps követte. Ki kell emelnünk a II. kép (ravatal melletti) sirató karéneket is: olyan szép és régies, mintha csak a Bogisich-felújította Mária-énekek közül való volna... Ez szolgáljon Farkasnak intő példa gyanánt ezentulra!

Nagyon megtapsolták Abigél belépő keringőjét is: ennek ugyan művészi értéke nem nagy, de fülbemászó, kedves, nagy népszerűsége számot tartó melódia. Egyébiránt a nem egészen másfél óra hosszútartó műben olyan kevés a taps alkalma, mint akár a Goldmark-féle „Hadifogoly“-ban, a melynél azonban jóval változatosabb, mondhatni: teljesebb hatású.

Nem tudjuk, hogy a ravatal-jelenet, valóban Zichy Mihály festményét másolja-e, mint eleve hirdették, vagy talán Gyárfás Jenőét; de nem találtuk eléggé meghatónak. Az egyes szereplők azonban annál dícséretreméltóbbak voltak: *Takáts* (Benő) és *Kaczér* Margit (Abigél), *Payer* Margit (apród), *Kertész* (a vetélytárs: Csáky Tibor), *Ney* Dávid és Bernát (az apa és a „pörszótó“), *Szendrói* (öreg szolgáló) s a mintaszerűen hangszerezett opera zenekara, élén *Benkő* karnagygal. A tárogatóval *Hickisch* aratott dícsőséget rég ismert művésztének.

A boldog szerzőt, Farkast, ötször tapsolták ki a függöny elé.

Kereszty István.

* Magyar Egyetemi Szemle.

E címmel új folyóiratot szerkeszt a budapesti tudományegyetem két tehetséges joghallgatója, *Kálmán László* és *Zala Ernő*. A Magyar Egyetemi Szemle versenytartó lesz nemcsak az ifjúság, hanem az egyetemi tanárok szellemi és irodalmi működésének, a miről mindjárt az első szám tanubizonyoságot tesz. *Rapais* Raymond dr., az egyetem rektora. „Tapszatlat és Metafizika“ címmel irt bele egy tudományos bölcsészeti esszét. *Alexander* Bernát dr. Hamletről értekezik. A szerkesztők, *Kálmán László* egy elbeszélése, míg *Zala Ernő* „Dalok az elveszethez“ című verse, friss talentumról tanuskodnak. Vannak a folyóiratban még egyéb apróságok, hírek; többek közt a párisi diákkongresszusról stb. Az új folyóiratnak, ha megkezdett útját így folytatja, szép jövőt jósolunk, mely az egyetemi élet valóságos szellemi tüzhelyévé nőheti ki magát. (T—n.)

* **A Dürer-kiállítás.** Az Országos Képtárban rendezett *Dürer-kiállítás* október hónap 7-én, vasárnap nyílik meg a nagyközönség számára és a képtár rendes nyitási napjain: szerdán, pénteken és vasárnap délelőtt 9 órától 1-ig tekinthető meg.

* **Bartholomé szoborcsoportja.** *Bartholomé* francia szobrász híres csoportozata, az „*Aux morts*“, mely a *Père la Chaise* egyik legdiszesebb emlékműve, látható a *Páris 1900-ban*. Ez a szoborcsoport azt a filozofikus eszmét fejezi ki, hogy a különböző korok különböző emberei mily különböző módokon néznek a halál szemébe. Legközelebb holnap, szombaton kerül színre *Salamon Ödön* *Párisa*, ezuttal már nyolczvanegyszer.

TANÜGY.

** **Főreáliskola Ungvárott.** *Wlasics* Gyula közoktatásügyi miniszter három évvel ezelőtt Ungvárott az ottani főgimnázium tulsufaltsága miatt állami alreáliskolát állított föl, a melynek a folyó évben már a negyedik osztálya is megnyílt. Mivel az intézet territoriális elhelyezése a lehető legkedvezőbb s már is másfélszáz tanulója van, a városban mozgalom indult meg, hogy teljes főreáliskolává fejlesszessék. A város képviselőtestülete egyhangulag elfogadta az e tárgyban benyújtott indítványt s elhatározta, hogy a kérvényt nagy küldöttséggel nyújtják át a miniszternek. A városban meg vannak győződve arról, hogy a miniszter teljesíti a képviselőtestület kérését, mert a főgimnáziumban még most is 575 a tanulók száma, a mi eléggé bizonyítja, hogy Ungvár, a mely oly nagy vidékkel bír, bátran megbír két teljes középiskolát. Halaszthatatlanul szükséges a reáliskola felépítése is, mert most szűk, bérelt helyiségben van a város végén, a vasuti állomás közelében, tehát a legzajosabb forgalmi ponton, a mi a tanítást nagyon megnehezíti. Dovtsák Gyula igazgató, az ismert tanügyi író az építés ügyében sürgős felterjesztést intézett a kultuszminiszterhez.

** A vidéki tanárok mozgalma.

A napokban Szegeden értekezletet tartottak a vidéki tanárok egy jelentékeny részének megbízottai, melyben megbeszélték a legújabb kinevezések ötleteiből a tanári rangsoroknak sokat felpanaszolt hiányait. Igazuk van, hogy az első rangsor összeállítására föltétlenül hibás volt és ebből származnak az összes bajok, melyeket bizonyára a kultuszminisztérium sem tagad; hiszen évről-évre, a körülményekhez képest javít is hiányain és tényleg ma már jóval kedvezőbbek is a viszonyok, bár még mindig nem ideálisak. Egyéb-ként a szegedi gyűlés, a következő határozatokban állapodott meg:

1. Tiltakoztak a soronkívüli előléptetések ellen, valamint az ellen, mintha a vidéki tanárok éppen úgy nem volnának soronkívüli előléptetésre érdemesek, mint a fővárosiak.

2. A vidéki tanárok összes sérelmeit összefoglalva s a rangsornak gyökeres revízióját kérve, emlékiratot nyújtanak át a közoktatásügyi miniszternek.

3. Több képviselőt fölkérnek a vidéki tanárok sérelmeinek a képviselőházban való szótátételére.

E határozatok végrehajtására bizottságot választottak, melynek tagjai lettek: dr. Szombathy István mint elnök (Nagyvárad), Hegedüs Pál és Szemerjai Károly (Szeged), dr. Simon József (Losoncz), dr. Kardos Albert (Debreczen), Endrei Ákos (Kaposvár).

** **Gazdasági ismétlő-iskolák.** Az ideai tanévben tizenegy külön szaktanított gazdasági ismétlő-iskolát szervezett a kultuszminisztérium. Ebből hetet máris megnyitottak, a többi is megnyílik legközelebb. Az említett hét a következő helyeken állítottott fel: Mezőturon, Nyírbátorban, Hevesen, Udvardon, Nagybáregben, Bártfán és Szaniszlón. A gazdasági ismétlő-iskola szaktanítója 1200 korona fizetést és 300 korona lakbért kap. Az iskolák legnagyobb részéhez 20 hold gyakorlásra való terület van kapcsolva, a hol mintagazdaságot szerveztek, a kellő mintaszerű felszereléssel, a községek jelentékeny támogatása mellett. A szaktanítók mind elvégezték a 2 éves szaktanítói tanfolyamot is a földmü-

ves-iskolákban. A gazdasági ismétlő-iskolák rendkívüli sikerét a külföld is elismerte.

** **Az Országos Középsikolai Tanáregyesület igazgatósága.** *Beöthy* Zsolt miniszteri tanácsos elnöke alatt, ma tartotta első ülését, melyen először is fölvettek 9 új tagot. Szőnyegre került a szegediek mozgalma s konstataáltak, hogy a mit ők sérelmesnek tartanak, azt az egylet is már ismételtlen deprekalta a minisztériumnál. A vádakra különben részletesen fog válaszolni. Az ülés főtárgya volt a körök számára vitatéseket kitűzni. A főbbek ezek: 1. Az iskolai felügyelet helyes szempontjai. 2. Az akciók tana didaktikai oldalról. 3. Az új történettanítási tanterv módszeres végrehajtása. 4. A klasszika olvasmányokhoz milyen egymásutánban kapcsolódják a régiség tanítása. 5. Milyen módon és mértékben lehetne az ifjúságot a természettudomány körében gyakorlatilag foglalkoztatni?

** **Válság.** A kereskedelmi iskolai szaktanárok országos egyesülete, mely pedig dícséretes buzgalommal felelt meg hivatásának, mint értesülünk, anyagi válság előtt áll. A tagdíjhátralék oly nagy, hogy az egyesület nem tudja fedezni kiadásait s így a „Kereskedelmi Szakoktatás“ című egyébként kitűnő szakfolyóiratot sem tarthatják fenn. Kívánatos volna, hogy az egyesület tagjai nagyobb érdeklődést tanúsítsanak.

** **Uj gimnázium.** A békés-csabai evang. Rudolf-gimnázium új épületét e hó 18-án avatják föl. A fölvatás ünnepének sorrendje: Délelőtt 9 óra-kor isteni tisztelet. Az egyházi beszédet tartja *Szeberényi Lajos* Zs. igazgató-lelkész. Tíz óra-kor az ünnep folytatása a főgimnázium tornacsarnokában: *Veni sancte*. Éneklí a főgimnáziumi énekkar. Ünnepi beszéd. Tartja dr. *Zsilinszky* Endre felügyelő. A főgimnázium történetének áttekintése. Előadja *Bukovszky* János igazgatótanár. Himnusz. Éneklí a főgimnáziumi énekkar. Délután 1 óra-kor társas-ebéd a Vigadó nagytérben.

SPORT.

Budapesti löversenyek.

VIII. nap.

(Szombat, okt. 6.)

A meeting második legjobban dobtált futama a Földmívelésügyi minisztérium díja, a melyre, mint minden évben, úgy az idén is, német lovat is neveztek, de a német tenyésztés képviselője ez alkalommal nem fogja képességét összemérni a mieinkkel, a mi mindenesetre csökkenti a verseny érdekességét.

A verseny győztesének *Diadal* jöljük, mely különösen a 2000 méteres és még hosszabb távon figyelemreméltó formáról tett tanubizonyoságot. Helyre Andréet és a Springer-istálló kiküldöttjét várjuk. Megtepetést az idén még nem futott, de kétéves korában derby-lónak tartott *Timár* okozhat.

Jelöltjeink:

- I. Eros—Bordeaux.
- II. Diva—Allandó.
- III. Diadal—Andrés.
- IV. White Lady—A.B.C.
- V. Akárhogy—Haiderose.
- VI. Péchy-ist.—Marathon.

∞ **A Magyar Atlétikai Klub Jubileuma.** Legrégibb atlétikai egyesületünknek — mely egyuttal a kon-

tinensnek is legrégibb e célú klubja — jubileumára újabb *Frigyes* és *József* főhercegek adományoztak tiszteletdíjakat. A klub ünnepélyes közgyűlésére, mely vasárnap délelőtt 11 órakor tartatik a váci-utcai város-háza közgyűlési termében gróf *Andrássy Géza* elnöklété alatt s melyen az ünnepi szónoklatot gróf *Széchenyi Imre* tartja, úgy a kormány, mint a hatóságok s az egyesületek képviselői megígérték megjelenésüket. A délutáni emlékversenyre meghívók ellenében jelenhetni meg. A kik tévedésből nem kaptak volna, felkéretnek, hogy a klub titkárságához (VIII. Szentkirályi-utca 22.) fáradjanak el.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **A komádi csoda.** Nagy szenzációja volt tavaly a biharmegyei Komádi községnek. Bíró Nagy János uram ugyanis valami ördögös masinát vontatott az udvarára, melyről senki sem tudta, ő maga sem, hogy mi legyen a rendeltetése. A masina Budapestről jött és a fagyzó, a ki már járt néhányzor a fővárosban, azt mondta, hogy vetőgép. *Bíró Nagy János* sokáig volt e miatt irigység tárgya. Ő maga azonban, a mikor senki sem látta, aggodalmasan vakargatta a fűlevét. Mert úgy volt, hogy ő maga sem tudta, hogyan került a csodagép az udvarára. Járt ugyan nála pár héttel azelőtt valami *Schwarz Lipót* nevű gépügynök, de azzal csupán olyan alkut kötött, hogy egyik régi ekéje helyett 20 ft ráfizetés fejében új ekét küld. A 20 ftról váltót adott az ügynöknek. Négy hét múlva pedig eke helyett megkapta a sorvető-gépet, három hónap múlva meg egy írást, a melyben az állt, hogy fizessen a gépért 200 forintot. Nosza szaladt fel *Bíró Nagy János* a fiskálshoz Budapestre. Itt azután kisütötték, hogy az ügynök valószínűleg meghamisította a váltót és 20 ftról 200-at csinált és a megrendelőlevélbe eke helyett vetőgépet írt. Így került *Schwarz Lipót* a budapesti törvényszék elé, a mely okirat-hamisítás miatt vonta felelősségre. *Guthi Soma dr.* védőnek azonban sikerült bebizonyítani, hogy a dolog tévedés, annál is inkább, mert *Schwarzot* nem vezethette anyagi haszon, mivel nem provizórs ügynök volt. Erre a törvényszék *Schwarzot* bizonyítékok híján felmentette. Így ítélte a kir. tábla, valamint ma a kir.

kuria I. büntető tanácsa is, *Mikó Miklós* bíró előadása alapján.

§ **Haroz egy örökség körül.** E napokban közöltük annak a szenzációs dunántúli bírópörnek a részleteit, a mely egy nagy örökség körül indult meg. Nagy Márton somogyemei dúsgazdag földbirtokos múlt év tavaszán hirtelen és végrendelet nélkül halt meg. Az elhunytnak unokaöccse, Nagy Ákos, szintén tekintélyes földbirtokos, a haláleset után azzal állott elő, hogy az elhunyt hat tanu jelenlétében összes vagyonát szóbeli végrendelet útján az ő gyermekeinek hagyományozta és hogy készpénzt és értékpapírjait már életében átadta a gyermekek számára. A rokonok nem adták hitelt e kijelentésnek, de Nagy Ákos ragaszkodott a körülbelül félmillió korona értékű hagyatékhoz. A rokonok erre feljelentést tettek Nagy Ákos ellen köz- és magánokirathamisítás, valamint lopás büntetése miatt és Nagy Ákosot le is tartóztatták. A rokonok egyszersmind feljelentették azt a hat tanu is, a kik Nagy Ákos állításai mellett tanuskodtak. Nagy Ákosot letartóztatták, de utóbb ismét szabadlábra helyezték. Most az a fordulat állott elő ebben az ügyben, hogy Nagy Ákos kérvényt intézett az igazságügyminisztériumhoz, a melyben bíróságot kérelmez, mivel szerinte *Blaskovits István*, a pécsi kir. tábla elnöke, e bűnügyben gyermekei révén az örökségben érdekelt fél.

Nyilt-tér.

(E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

NEMZETI

pénzváltó-részvénytársaság

Budapest, Gizella-tér (Haas-palota).

Az ország

legnagyobb osztálysorsjegy-

elárusítóhelye.

Ajánl sorsjegyeket eredeti feltételek mellett.

KÖZGAZDASÁG.

— **A budapesti őszi baromfi-kiállítás elhalasztása.** Az 1900. évi baromfi-kiállítás rendezőbizottsága *Pirkner János* elnöklété alatt ma ülést tartott, melyen, tekintettel az állatok

folytonos vedlésére, a kiállítás idejét október 26—29. napjaira halasztotta. Így a bejelentési határidőt e hó 20-ig meghosszabbították. A kiállítás anyagi támogatása, érme adományozása és köztenyészési czélokra történő bevásárlás ügyében kérdést intéz a bizottság a földmívelésügyi miniszterhez.

— **Zemplén bajai.** Mindinkább szaporodnak azok a felajdulások, a melyek hivatva vannak az ország szomorú helyzetére világot vetni. Sokáig volt néma nálunk a nyomor s szenvedés, de, úgy látszik, ez az állapot nem tarthat örökké. Egymásután szólnak fel a vármegyék s követelik érellyesen a helyzet javítására szolgáló intézkedéseket. Legutóbb a *Zemplén* című lapban olvastunk figyelemre-méltó közleményt, a mely *Zemplén-vármegye* bajjaival foglalkozik. Többek között rámutat arra is, a mit szeretnek egyesek letagadni, de a mi mégis létezik: a gabonauzsora pusztításaira. A gabonauzsora nemcsak abban jelentkezik, hogy a termelőtől potom árért elveszik a terményét, hanem ezenkívül, mikor arra kerül a sor, hogy a fogyasztónak kell vásárolnia a kerekedőktől, a gabonát magas áron s rendkívül silány minőségben kapja csak. Innen van, hogy ezek a vidékek évenként folytonos éhínséggel küzdenek, — írja az idézett lap. A visszaélések meggátolására egyedüli eszközül a gabonaközraktárak felállítását ajánlja, a melyeknek közvetítői a *fogyasztási szövetkezetek* lennének. Nem kevésbé érdekesnek tartjuk ideiglatni, a mit az idézett lap az iszákoság korlátozására nézve jó tanácsul elmond. A mint látjuk, ugyanazok az elvek, melyet mi már lapunk hasábjain több ízben kifejtettünk. Az idevonatkozó része a közleménynek így hangzik: A pénzügyi kormányzatot illetőleg, majdnem egyhangú kívánság nyilatkozott meg az összes magán és hivatalos érdekelteknél, kik a nép életét napokint megfigyelhetik, arra nézve, hogy a *korcsmák vásár- és ünnepnapokon zárva tartassanak* és az italmérsi engedélyek kiadása lehetőleg megszorítottassék. Hasonlóképp javasoljuk, hogy a fogyasztási szövetkezetek ügyének előmozdítása céljából az állam az egyes fogyasztási szövetkezeteknek italmérsi engedélyt adjon, hogy így ezek filantrópikus természetük folytán az idevágó törvényeket és szabályrendeleteket pontosabban betartván, az iszákoság korlátozása ilyképp is elősegíthessék. Látjuk ezekből, hogy a szövetkezetek barátai folyton szaporodnak, mindig többen látják be azt, hogy a most létező gazdasági bajokat csakis a szövetkezés eszméinek diadalra jutása tüntetheti el.

— **A szövetkezetek Németországban.** A német szövetkezetek száma a múlt évben ismét jelentékenyen szaporodott. 1899 márczius 31-én összesen 16.912 szövetkezet volt Németországban, 1900 márczius 31-én pedig már 17.988, vagyis 1076-tal több. E szaporodás legnagyobb része a hitel-szövetkezetekre esett, a melyeknek száma 10.850-ről 11.477-re emelkedett. Ezek a hitelszövetkezetek mintegy gyűjtőmedenczéi a kis városokban és a vidéken fölbalmazódott takarékos-szegeknek, a melyek ekként gyümölcsözőkké válnak. A *Schultze-Delitzsch-féle* hitelszövetkezetek a cheque-forgalmat is behozták, mely közel 600 millió márkát tett ki s a befizetések a kifizetéseket 10 millió márkával haladták meg.

— **A tanítók és a szövetkezetek.** Nemzeti politika az, mely minden mozzanatában a nemzet érdekeinek előmozdítására tör. Ennek nálunk két erős tengelye van: a *közoktatás* és a *földmívelés*. Sajnos, a földhöz való szívós ragaszkodás meglazul a magyar nemzet fiaiban, a nemzettest gerinczét tehát a hazaszeretet-parancsolta kötelességre nevelni kell, képessé tenni, hogy jó kedvvel tudjon belleilleszkedni a társadalom alkotó elemei közé, s ne lásson ellenséget mindenkiiben, a kinek valamivel többje van mint neki; ne siessen jövő boldogságának alapjait idegen földön keresni, mihelyt a haza földje kisebb karély kenyeret juttat neki esetleg, mint várta.

Saját erejének tudatára kell eb-

REGÉNYCSARNOK.

A hőbortos hollandus.

— Elbeszélés. —

Írta: **W. H. Riehl.**

(Folytatás.)

(7)

Még december előtt ennek az ideje is elérkezett. Öt gyermeke — három és tíz év közötti orgonasípek — téli ruhát, cipőt igényelt. A kicsinyek kétségbeesetten fáztak s a szabó és a szuster nem voltak hajlandók hitelezni.

Ezek után okosan tette, hogy egy reggel ismét megleste a szamaras molnárlegényt s a *Friczi* hátán némi titkos aggodalmak között elutazott *Weilburgba*. A városba érve, minden kerületés nélkül *Vanderstraten* doktorhoz sietett. A leány nem akarta uránál bejelenteni, de *János* kioktatta, hogy úgy mondja: „Itt az a paraszt, kinek az ördög-eel s a léghajóval volt ügye.” — Erre rögtön bebecsátást nyert.

Azzal kezdte mondókáját: Doktor ur, bajban vagyok!

De valamivel mérsékeltbb han-

gon hozzátette: Nem is én, hanem inkább az én éhező-fázó öt gyermekem . . .

— Öt gyermek! — kiáltott fel a doktor.

— Azaz idáig öten vannak, de *Szent György* napjára a hatodik is megsz.

— Öt gyermek! — ismétlé az orvos, — mily szerencse!

A paraszt elsodálkozott,

— Ezt még nem hallottam senkitől. A szegények épp ellenkezőleg azt tapasztalják és azt tartják, hogy öt gyermek sok egy szegény ördögnek. Különbön, ha oly nagyon szereti a gyerekeket, hát kérdem — egy kérdést csak megenged — akar-e *Szent György* napjára a komám lenni?

— Soha! A hol komának meggyek, ott nincs szerencse. De szivesen teszek valamit gyermekeid érdekében.

A beszélgetés egy pillanatra fönnakadt; majd ismét megszólalt a doktor:

— Öt gyermek! De hisz akkor nagy boldogságban élsz a feleségeddel?

*János*nak megint szegő ütött a

fejében ez a „boldogság” és kissé habozott a felelettel.

— Boldogságban? . . . Persze . . . Idővel csak megszokja két ember egymást, aztán most már nem tehetünk másképp.

A doktor csodálkozni látszott e kijelentésen s a paraszt ezért fölvilágosításul hozzátette:

— Tulajdonképp én nem a mostani feleségemet akartam magamnak, hanem egy másik nőt, a fekete *Katát* *Mengerskirchenből*. Egy éves jegyesek voltunk már, irataink rendben-készen, másodsor kihirdettek bennünket és csak tizennégy nap választott el az esküvőtől, mikor a menyasszonyt sirba vitte a forró láz. A doktor ugyanis egy órával később jött, mint kellett, máskülönbön meggyógyulhatott volna . . . Pedig hogy siettem én, hogy előkeritsem, de hiába, — késő volt! . . .

Ez a faragatlan paraszt az utolsó szavakat magányon megindulva ejtette ki, de még mélyebb hatást keltettek azok *Vanderstraten* lelkében.

— Mily csodálatos találkozás! — susogta halkan, mintegy önmagának. Hirtelen megragadta *János* kezét.

— És mégis te vagy a boldo-

gabb! — szölt. — Te megtetted a magadét. Az orvos nem jött későn s menyasszonyod az orvos nélkül, tehát nem mesterséges, hanem természetes halállal mult ki. Ha az orvos azt mondta, hogy egy órával előbb még segíthetett volna, úgy ő charlatán volt, mint minden orvos . . . minden orvos!

Jusztis János harmadszor is elsodálkozott, hogy őt a doktor ezen szerencsétlen eset után is boldognak tartja, holott eddig, ki e történetet hallotta, mindenki sajnálta őt. A fölujult régi sebet ismét sajogni érezte a paraszt és eme fájalmába kimondta a kemény szót:

— Doktor ur, ön bolondokat beszélt! Ön nem érzi át, mi az, ha valaki tizennégy nappal esküvéje előtt elveszti mátkáját. Azt hittem, hogy nekem is el kell veszni; nem ettem, nem dolgoztam, mintha megőrültem voltam. Barátaim ekkor azt tanácsolták, hogy vegyek nőül egy másik leányt, majd csak jobban lesz akkor és így került hozzám *Lisbeth*. Oh, más ember vált volna belőlem, ha *Katát* vihettem volna oltárhoz!

(Folyt. köv.)

reszteni a népet. Értse meg, hogy sokféle bajától legkönnyebben szabadul, ha az önségélyben keres menedéket. Szövetkezzenek s akkor a most szétforgácsolt erejük egygyé tömörülve, erőssé, nagyon erőssé teszi őket s eredménytelenségek képesek érdekeiket megvédeni azok kapzsisága ellenében, kiknek egy önalkotta istenségük van: a pénz, melynek, ha kell, feláldoznak mindent és mindenkit.

Ezek azok, a kik úgy gondolkoznak, hogy az állam vagy a társadalom nincs arra hivatva, hogy egyesek gazdasági ügyeibe beleavatkozzék, hanem hogy az egyeseket magukra kell hagyni, s boldoguljon kiki, a hogy tud. Ez a felfogás helytelen és téves, mert ennek érvényesülése mellett a gyengék az erősekkel szemben teljesen védtelenül állanak s előbb-utóbb minden téren nem a jog és igazság, hanem az erőnek rendje fog meghonosulni. Ennek az elvnek alkalmazása végeredményben oda vezet, hogy a modern emberi társadalom és az őserdők ragadozói közt egyforma rend lesz, t. i. az erőszak rendje.

Vegyék tehát észre a gazdaságilag gyöngék, hogy van egy nemes erősség, a melynek segítségével önmaguk segíthetnek magukon legjobban.

A cél eléréséhez sokak erejére és jóakarására van szükség. Es e jóakarók közül első sorban a tanítók segítségét kérik a szövetkezetek apostolai és a kormányok egyaránt. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy a földmívelési miniszter tanfolyamot rendezett a papok és tanítók számára, hogy ott elsajátítsák azon tudnivalókat, a miknek segítségével a szövetkezők nemes eszméjének megfelelő szövetkezeteket létesíthetnek és segíthetnek fennállani s áldásait a gyengébbeknek érezhetni.

Értsék meg tanítóink a tettehívást és sorakozzanak azok közé, a kik lelkiük egész nemességével törekednek a szeretet megtestesítését, a szövetkezetet áldássá és a nemzet minden rétegének birtokává tenni, hisz egyébként is hivatásuk a nép nevelése.

Legyenek tanítóink meggyőződve, hogy az elért siker nyomán fakadó örömből nekik is jut, mert a szövetkezet az, mely a szegények és gazdagok közt tátongó ür felett a szeretet hidját felépíti s egyfelől a büszke fensőbbség, másfelől a keserű irigység érzeteinek jégfalait lerombolja s a kik e nagy munkának zászlóvivői voltak, azoknak a diadalra vezetett szeretet csak hálával fizet.

Ragadják meg a zászlót, melyre a legnagyobb a magyarnak, dicső Széchenyinek szavai vannak felírva, hogy a hazát még egyszer meg kell hódítani s e munka nagy része a néptanítókra vár.

Lobogtassák magasan a zászlót, hódítsák meg a hazát, vagyis a haza fiainak szívét, hogy kövesse őket. midőn a szeretet hidjának felépítéséhez vezetik.

Véssék szívükbe és másokéba is

a szent eszméket, melyeknek gyökere Krisztusból fakad s az onnan áradó szeretetből táplálkozik.

Gyűjtsék maguk köré a község azon polgárait, kikről úgy szoktak nyilatkozni, hogy „a megtestesült becsületesség”. Ezek segítségével létesítsék és virágoztassák fel a hitel-, fogyasztási-, termelő-, értékesítő- és biztosítási szövetkezeteket. Hadd érezze ezeknek igazán áldást hozó voltát gyöngé és erős mihamarább s legyenek minél többen, a kik hálával említik azokat a nemes apostolokat, kik a szövetkezeti eszmét megismertették a magyar néppel.

Időjárás.

Nálunk az idő tulnyomóan száraz volt. E őzések csakis a tengerpart környékén és az északi Kárpátokon voltak.

A hőmérséklet súlyedt. Jóslat: Tulnyomóan száraz és enyhe idő várható, legföljebb az ország északi felében szórványos esőkkel.

Hőmérséklet: Budapest 10-0, Ó-Gyalla 7-0, Zágráb —, Szeged 13-0, Kolozsvár 16-2, Bécs 7-4, Róma 18-0, Berlin 10-8, Páris 13-0, Szent-Pétervár 8-7.

Budapesti gabonatözsde.

Valamivel jobb kereslet mellett közel 30.000 mm. buza kelt ma el változatlan áron. A legmagasabb ár 7.92 és fél korona, a legalacsonyabb 7.32 és fél korona volt.

Egyéb gabonaneműek közül több tétel árpa 5.90—5.95 koronán, rozs 6.85—7.20 koronán és zab 5.22—5.72 koronán került forgalomba.

4 és fél órák a következők voltak a záróárfolyamok:

Buza 1900. okt.-re	7.49—7.50
Buza áprilisra	7.96—7.97
Rosz 1900. okt.-re	7.19—7.20
Rosz áprilisra	7.40—7.41
Tengeri máj-ra	5.05—5.06
Zab 1900. okt.-re	5.27—5.28
áprilisra	5.54—5.55

Budapesti értéktözsde.

A kedvezőtlen politikai, pénz és nemzetgazdasági viszonyok következtében a járadék-árfolyamok nem igen tartják nyílvójukat. Az alapirányzat csendes, nyugodt volt és míg egyes papírok mindig javultak, más értékek hanyatlottak.

A helyi értékek piacán a hangulat inkább kellemesebb volt.

Váluták és ércváltók változatlanok.

A 4 órai zárlatok maradt:

Osztrák hitelrészvény	648.75
Magyar hitelrészvény	660.—
Leszámitoló	430.—
Rimamurányi vasműv.	521.—
Osztrák-magyar-államvasut	657.75
Közuti-vasut	598.—
Városi villamos vasut	286.—

Állatvásár.

Kőbányai sertéspiacz. Október 5-én. Fialat nehéz (páronként 320 kg-on felüli súlyban) 97—98 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kg.) 97—98 fillér. Fialat könnyű (páronként 250 kg-ig terjedő súlyban) 98—99 fillér. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kg-on felüli súlyban) 95—96 fillérig. Közép (páronként 240—260 kg. súlyban) 94—95 fillérig. Könnyű (páronként 240 kg-ig terjedő súlyban) 93—95 fillérig. A sertésüzletirányzata: változatlan.

Budapesti borjuvásár. Október 5-én. Felhajtott élő borju 399 drb. Növendékmárha 10 drb. Élő bárány 30

darab. Árjegyzések: Elsőrendű élő borjukért 86—96 fillér, kivételesen 104 fillér. Másórendű 60—78 fillér. Növendékmárha elsőrendű 50—52 fillér. Másórendű 36—40 fillér. Silányabb fillér klgr.-kint. Élő bárány párja 20—23 korona. Élénk irányzat mellett az árak 6—8 fillérrel kilogramonként emelkedtek.

SZÍNHÁZAK.

(Szombat, október 6-án.)

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Tékozló apa.

Színmű 5 felv. Ifj. Dumas után fordította Fái J. Béla.

Személyek:

De la Rivonniere gróf	Náday
André Vicomte, fia	Ivánfi
De Chavry, márkine	Paulayné
Helén, unokahuga	Mészáros G.
Tournas	Gyenes
Ligneray	Császár
Prailles	Hetényi
Natan	Horváth Z.
Gobefroyne	Rákosi Sz.
Albertine	Hettyey A.
Josef	Latabár
Victorine	Boros E.

Kezdeté 7 órákor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Tetemre hívás.

Eredeti dalmű, egy felv., 2 képb. Szövegét Arany János balladája után írta Versenyi György. Zenéjét szerzte Farakas Ödön.

Személyek:

Bárczy István	Ney D.
Bárczy Benő, fia	Takács
Csáky Tibor	Kertész
Kund Abigél	Kaczér M.
Tamás	Szendróy
Poroszló	Payer M.
Vadászmester	Ney B.
	Mihályi

Utána:

A piros cipő.

Tánclegenda 4 képb. Rege H-tól. Choreografiáját Hassreiter J. Zenéjét Mader Raoul szerzte.

Kezdeté 7 órákor.

V Á R S Z I N H Á Z.

N ó r a.

Színmű 3 felv. Irla Ibsen Henrik.

Személyek:

Helmer Róbert	Mihályfi
Nóra, neje	Márkus E.
Ervín)	Gálosi
Bob) gyermekei	Rudai T.
Emmi)	Rudai M.
Rank)	Ujházi
Ózv. Lindenné	Szacsavayné
Günther	Szacsavay

Kezdeté 7 órákor.

N É P S Z I N H Á Z.

Párisi élet.

Operette 4 felv. Irla Meilhac és Halévy. Fordította Reiner Ferencz.

Kezdeté 7 órákor.

V I G S Z I N H Á Z.

A takácsok.

Színmű 5 felvonásban. Irla Hauptmann Gerhardt. Fordította Komor Gyula.

Kezdeté fél 8 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A koldus és királyfi.

Operett 3 felvonásban. Mark Twain elbeszélése nyomán szövegét írta és zenéjét szerzte Sziklai Kornél.

Kezdeté fél 8 órákor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

Páris 1900-ban.

Irla Salamon Ödön.

Kezdeté fél 8 órákor.

3341/1900. szám.

Bükkfaeladási hirdetemény.

Közhirre tétetik, hogy a peresenyi vasuti állomás melletti vegyi gyárak rakodójára kiszállított mintegy 40.000 ürméter bükkhasáb és vegyes tűzifa folyó évi október hó 19-én d. e. 11 órákor tartandó árverésen a hasáb 3 korona 50 fillér, a vegyes 3 korona 20 fillér kikiáltási egységár mellett zárt írásbeli ajánlati tárgyalás útján el fog adatni.

Versenyzők felhivatnak, miszerint egykoronás bélyeggel és 5000 korona bánatpénzzel ellátott ajánlataikat a kitett határnap délelőtti 11 órájáig alulírott m. kir. főerdőhivatalnál annál is inkább benyújtani el ne mulasztssák, mivel a később beérkezett, valamint utóajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

Az árverési és szerződési föltételek a hivatalos órák alatt itt bármikor megtekinthetők, a hol az esetleg egyéb irányban kivánandó fölvilágosítások is megadatnak.

Ungvárt, 1900. évi szeptember hó 26-án.

M. kir. főerdőhivatal,

3316/1900. szám.

Bükkfaeladási hirdetemény.

Közhirre tétetik, hogy az alulírt hivatal kerületében fekvő, a csornoholovai és dubrinicsi erdőgondnokságoknak a Lutyánka folyóra hajló 56166 kat. holdnyi bükkősa erdőiben mintegy 835.914 ürm³ tűzifaanyagának 20 évi részletekben leendő kihasználása mellett való eladása iránt folyó évi október hó 18-ik napján d. e. 11 órákor alulírott hivatal tanácstermében zárt ajánlati tárgyalás fog tartatni.

Kikiáltási ár 324.984 korona 82 fillér, — a bánatpénz pedig 5000 korona.

Bővebb fölvilágosítást alulírt hivatal ad.

Ungvárt, 1900. évi szeptember hó 24-én.

M. kir. főerdőhivatal.

Herczeg és Horvát

Budapest, Kerepesi-ut 52. szám. Adria-szállóval szemben.

A főváros és vidéki közönség egyaránt érzi a rossz pénzügyviszonyokat! ————— Jelszó: Takarékoskodni kell!

Szerpentináljat szövetből

Lászterből

Elegáns nőruha

Moir selyemalj

Selyembluz minden színben

Erre nálunk van alkalom, mert még eddig nem létezett árért adunk el

3.50 frt Szörme gallér

4.35 frt Selyem utcai ruha

10—15 frt Pongis selyemruha

9—17 frt Elegáns őszi kabátok

5 frt Legelegánsabb gallérok

10 frt és följebb Angol ruhakelmék

25 frt Paplan, legjobb fajta

15—20 frt Selyempaplan minden színben

5—10 frt Függyöök két ablakra

4—20 frt Agyterítő 3 darab

65 kr.-tól 2.20 frt

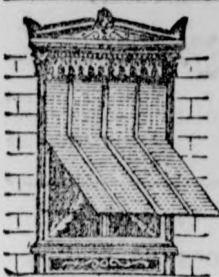
4 frt

8.50 frt

2.40 frt

5 frt és följebb

Gyászruhák négy óra alatt elkészítetnek.



Ablakredőnyöket,
faszövetből, vászonból és Jalousiákat olcsó és jó minőségben szállít

a hazai ablakredőny és Jalousia-gyár
Diamant Vilmos és Társa
Kassa.

Minta és költségvetés bérmentve.
Tisztességes ügynököket a legmagasabb provízió mellett mindig keresünk.

„Lucifer“
alágyujtó

Maleczky szabadalma. Legjobb, legkényelmesebb és legolcsóbb. — **Alágyujtóhoz is teljesen felesleges.** Százkint 90, 160, illetőleg 260 fillér. 2 koronától kezdve házhoz szállítatik. Gyári főraktár: VII., Rottenbiller-utca 15. Visszontelárusítónak árendéjmény.

VARGA PÁL

czimbalom-gyártónál megjelent **„Czimbalom-is-kolá“**-ból tanító segélye nélkül megtanulhat bárki czimbalmozni.

Képes nagy árjegyzék ingyen.

Budapest,
VIII. kerület, Rökk Szilárd-utca 3. sz.

Gyűjtők figyelmébe.

PRÜCKLER J. C.
BUDAPEST.

IV., Koronaherozeg-utca 3. sz. első udvar.

Hazánk legrégebbi felvételgyűjteménykereskedése.
Veszek, cserélek, eladok.

Legjobb árban veszem a forgalmi bélyegeket minden mennyiségben.

Tisztelt reakció és Közvélemény!



Ez kell a magyarnak!

I. Bolond Istók.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„BOLOND ISTÓK“

humorisztikus képes hetilapra.

A „Bolond Istók“, a legnagyobb és legdiszesebb magyar élcslap, új évtől huszonharmadik évfolyamban jelenik meg.

Előfizetési feltételek:

október—december végéig 2 frt.

Előfizetések, legcélszerűbben posta-utalvánnyal, a kiadóhivatalnak küldendők: Budapest, Egyetem-utca 4.

Felkérjük mindazon t. előfizetőinket, kiknek előfizetésük lejárt, azt megújítani sziveskedjenek, hogy a szétküldésben akadály ne legyen.

A Bolond Istók kiadóhivatala.

Kettős elektromágneses kereszt vagy csillag

R. B. 86967. sz.

gyógyít és felüdit kezesség mellett.

Nem Volta-kereszt!



Nem titkos szer!

E készülék gyógyít és segít fej-, fül- és fogfájásnál; a migrén, neuralgia, vértelenség, sápkór, szédülés, a fülzúgás, nagyothallás, a szívverés, szivgörcsök, asztmatikus rohamok, a gyomorgörcsök a egyéb görcsök, az étvágytalanság, a hideg kezek és lábak, a neml elgyengülés, a csusz, köztüvény, ischias, a gyengeség s ágyvedvesség bajjaiban; influenzában s a vele járó hátfájásoknál; különösen ideghántalmaknál s a velük járó álmatlanság s különféle gyengeségi állapotok bajjaiban; a rendetlen vérkeringés bajjaiban s még sok más oly bajban, a melynek a normális orvosi kezelés szerint villanyos áram a gyógyító szere. E készüléknek tagadhatatlan előnye az, hogy nem csak időről-időre, de állandóan jótékony villanyos áramot áradoztat szét a testben s míg egyfelől szinte bámulatos sikerrel gyógyít, másfelől a legháladatosabb övszer az emberi szervezetet megrohanó betegségek ellen. Nagy figyelemre méltó az a körülmény, hogy husz éves betegségeket teljesen meggyógyított. Az irodámban levő elismerések és bizonyítványok, a melyek a világ minden részéből hálással emlékeznek meg találmányomról, mindenkor mindenki által megtekinthetők. A kit legkésőbb 45 nap alatt nem gyógyít meg készülékem, az visszakapja a pénzt. A hol már minden hasztalan volt, kérem, tessék a készülékemet megpróbálni. Figyelmeztetem a t. e. közönséget, hogy az én készülékem nem tévesztendő össze a Voltával, mely teljes hatástalansága miatt Németországból, sőt Ausztriából és Magyarországból is hivatalosan ki van tiltva, míg az én elektromágneses készülékem kiváló gyógyító erejénél fogva általánosan elismert, közkezdvelt és elterjedt. Már csak rendkívüli olcsósága is erősen ajánlja.

Nagy készülék ára 3 frt vagy 6 korona. Kis készülék ára 2 frt vagy 4 korona.

Oly betegségek ellen való, melyek 15 évnél nem hosszabbak. Csak gyermekeknek s nagyon érzékeny nőknek való.

Fő központi eladási és szétküldési hely a bel- és külföld részére:

MÜLLER ALBERT, Budapest, V., Vadász-utca 42/R. Kálmán-utca sarkán.



Legszebb alkalmi ajándék!	Kedvezmény	Gyönyörű kivitel!
„MAGYARSÁG“ előfizetőinek.		
A ki a „MAGYARSÁG“ kiadóhivatalába egy fényképet küld 5 forintért kap egy élelnagyságu gyönyörű kivitelű platin-arcképet pompás kartonon, 50 cm. szélességben és 65 cm. magasságban.		
Továbbá a következő gyönyörű kivitelű és élethű képeket:		
Ő Felsőge I. FERENCZ JÓZSEF király a magyar honvédség parancsnokai élén.		
Rézmetszet 80/110 cm. nagyságban 3 frt 50 kr.		
Ugyanaz 63/79 „ „ 1 „ 50 „		
Az 1848-iki és 1867-iki parlamentáris magyar kormányok arcképcsarnoka:		
Batthyány-miniszterium 1 frt 50 kr.		
Andrássy- „ „ 1 „ 50 „		
BLAHA LUJZA művésznő		
élethű arcképe 50/66 cm. nagyságban 1 frt — kr.		
Vidékre csomagolással és díjmentes szállítással 50 krajczárral több.		
Megrendelésnél az összeg fele kiadóhivatalunkba előre beküldendő, a másik fele utánvétellel (Budapesten az átvételnél) lesz kiegyenlített.		
Feltűnő olcsóság!	„Magyarság“ kiadóhivatala Budapest, IV., Vármegye-utca 11—13.	Legalkalmasabb meglepetés!

Immár 3-ik kiadásban jelent meg a BACSÓ-féle

ÖRÖK NAPTÁR

a legszebb, legérdekesebb és lepraktikusabb naptár mindenki számára.

Szerkesztette:
BACSÓ FERENCZ.

Tartalmazza a XVIII., XIX. és XX. század minden évének naptárát, összesen

61 teljes, közönséges naptárt, melyek 1701-től a 2000-ik évig váltakozva érvényesek. A ki tehát egyszer megveszi, az egész életében

minden esztendőre

ellátja magát naptárral, mi által sok pénzt takarít meg, — s egyúttal a lefolyt évek naptárait is mindig kezében bírja, a mi igen érdekes dolog. Külső kiállítás pedig oly díszes, hogy a legelőkelőbb szalonok asztalán helyet foglalhat, s ezért **alkalmi ajándéknak** is különösen ajánlható. — Bolti ára 2 korona, de a **MAGYARSÁG** kiadóhivatalában (Budapest, IV., Vármegye-utca 11. sz.) **1 korona 20 fillér** kedvezményes árban kapható. Ha ajánlott és bérmentes megküldés kívántatik, úgy még 35 fillér portó is mellékelendő.

ORGONA-CREME	MIGRAINEKENŐCS
a legjobb szer az arcbőr és kezek finomítására. Az Orgona-Creme teljesen zsirmentes, hatása felülmúlhatlan.	ideges fejfájás ellen biztosan hat és külsőleg való alkalmazása miatt legkevésbé sem ártalmas.
Ára egy kis tégelynek 1 korona, egy nagy tégelynek 1 korona 50 fillér.	Ára 1 korona.
Kapható az összeg és 20 fillér posta és csomagolási díj előre való beküldése mellett a készítő:	
Cseley Pál gyógyszerésznél Budapest, IX., Üllői-ut 105M. sz. alatt.	
Főraktár: Török József és dr. Egger Leó gyógyszerészeknél.	

Kiadóhivatal: IV., Vármegye-utca 11-13.

KIS HIRDETÉSEK

Kiadóhivatal: IV., Vármegye-utca 11-13.

A kis hirdetések előre fizetendők. E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 fill., vastagabb betűvel 4 fillérbe kerül. A kis hirdetésekbe a címzet és lakást is be lehet tenni minden külön díjazás nélkül. Felvilágosítást ad a kiadóhivatal. Levélbeli 'udakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Vidékről igen kényelmesen beküldhetők a kis hirdetések postautalvánnyal, mert a postautalvány szelvényére a kis hirdetés szövege is könnyen elfér. Az eljárás igen egyszerű, mert mindenki kiszámíthatja a kis hirdetés árát. Kis hirdetések félévetnek a kiadóhivatalban, IV., Vármegye-utca 11-13.

Kereskedelmi és Iparkalauz.
Beszerzési források.



Czimbalmaim,

melyek az illetékes zenekapacitások által minden tekintetben a legkitűnőbbeknek vannak elismerve és így a hazai és külföldi kiállításokon az első díjat nyerték, 75 firtól különböző árban kaphatók. Mint-hogy ez idő szerint a czimbalomnak pedálján és belső szerkezetén utóéletellen találmányom van, így javításokat és átalakításokat is elfogadok, a hang javulásért és tartóságért kezességet vállalok.

Habits Antal

hangszerkészítő mester.
Budapest, VII. kerület, Erzsébet körút 42. sz. és Vörösmarty-utca 16. szám.
Árjenzékért bérmentve küld.

Első magyar budapesti cipő gyors javító-intézet
Budapestben,
V., Marokkói-utca 2. sz.
Mindennemű cipőjavítás gyorsan, szolidan és leg-
jutányosabban.

Egyházi szerek,
lobogók, képek és könyvek
legelőcsöbbsen kaphatók:
Szűts és társánál,
Budapestben, IV., Ujvilág-
utca 2. sz.

Első magyar betűöntő-
társaság
Budapest, Dessewffy-utca
32. sz. Könyv- és cizmirá-
sok. Rézleltá gyártás. Me-
chanikai műhely.

Kitűnő,
valódiszékely konyha. Ebéd,
vacsora 20 forintért, a Fe-
hérlő szálloda éttermében.
Ürmősinel, Kerepesi-ut.
Legelőcsöbbsen bevásárlási
forrás!

W. WEISZ LAJOS
BUDAPEST,
VII., Kerepesi-ut 22.
(Telefon-Hirmondó épület).

Saját gyártmányu
férfi- és nőruha nagy
raktára.

Mérték szerinti megrende-
lések a legújabb divat sze-
rint a legjobb minőségű
kül- és helyi gyapjú-
szövetekből a legegysze-
rűbben elkészítettek,
feltűnő olcsó árak
mellett.

Butoriparosok,
Nemes és Lengyel Bu-
daposten, IV., Kecse-
méti-utca 6. sz. I. em.,
ajánlják dusan felszerelt
raktárakat, sajtókészítme-
nyű fa- és kárpitos mun-
kákban.

**Képes
leve-
lező-
lapok.**

Naponta ujdonságok.
Nagybani árak
vizonteladónak. Árjegy-
zék ingyen és bérmentve.
Leitner M. L. és fia
papirkereskedésében,
BUDAPEST,
V., Váci körút 18. sz.

Tengerifü 3 részű csinva-
matracz 3-50 kr. 2 sze-
mélyes atlasz cachemir-
paplan 3-50 kr (varrás
nélkül), négy gombhoszu-
tímon nyulékony bőrkez-
tyű 78 kr. Szövött tiszta
selyemkélme mint Taffet
és brocat átlag 88 kr.
Kapható, míg a készlet
tart. Steiner Simon ver-
senyáruházában Ki-
rály-utca 34. sz. a.
(Kérném a címre ügyelni!)

Magyarország
leghíresebb
ásvány-gyógyfor-
rásai a
Bikszádi
gyógyit mint a
drága Selters. A
Sztojka
azonos a karls-
badival.
Bérlők: Almer
Lajos és Károly,
Nagybánya.

10 forint
remek szabású férfiöltöny,
mérték után, valódi gyap-
ju-szövetekből
Grünfeld Ignác
férfi-szabó,
Budapest, Népszínház-ut-
ca 27. Vidékre minták
bérmentve. 7524

Alapított 1871.
BLÁZEK ADOLF
kéményes és műköszörűs
BUDAPEST,
IV., Eskü-ut 5. szám.
Főherceg Klótdi palota,
Kossuth Lajos-utca foly-
tatása.

Kész
konyha-berendezés
állandó raktára
BÖLE JÓZSEF
asztalos-mesternél,
Budapest,
VIII., Stáhl-utca 1.

Kisiparosok
kik motorüzemmel ki-
válnak dolgozni, olcsó
és modern berende-
zésű műhelyeket bé-
relhetnek az erzsébet-
falvai közműhelytele-
pen. Bérelhetők ugyan-
ott a műhelyvel együtt
elektromotorok és
munkagépek olcsó
hajtóerő.
Bővebb felvilágosítás
nyerhető: A Magyar
Közműhelytelep
Részvénytársaság
irodájában, Budape-
sten, V., Fürdő-utca
10. sz., I. em.

Hihetetlen
olcsón adom alábbi rend-
kívül érdekes regényeket:
Tölgyes: Szófia Gyöngye
7 firt 50 kr helyett most
csak 2 firt. Tölgyes: Uj
Párisi Titkok 6 firt 25 kr
helyett most csak 1 firt 60
kr. Ponson: Torlaszok ki-
ralynéja 3 firt 25 kr he-
lyett most csak 1 firt 40
kr. Flammarion: Világ
vége csak 80 kr. Vala-
mennyi egyszerre rendelve
csak 5 firt 50 kr Bródy
F.-nél Budapest, Muzeum-
körút 21. 7569

Frnt 1-80.
Gyors végeladás
350 darab 1 firt 80 kr-ért.
1 pompás aranyozott óra
szép lánczsal, 3 évi jót-
állással, 1 pompás szivar-
szipka borostyánkővel, 1
pompás gyűrű imit. drága-
kővel, 6 db ff. zsebkendő,
1 készlet doublé-arany-
kézélő- és inggomb, mind
szabadalm. záróval, 1 jó il-
latu pipereszappan, 1 ff.
zsebkés, 1 ff. bőrtárcza, 1
pompás piperetűkőr tokkal,
1 pár ff. bouton hölgyek-
nek imit. brillánsokkal,
nagyon csálékony, 20 drb
tárgy levelezési célra és
még 310 drb különböző
tárgy, mely a házban nél-
külözhetlen, mint ingyen
melléklet, mind együttvéve
az órával, mely maga meg-
éri ezt a pénzt, 1 firt 80
krajczárba kerül. Szétküldi
utánvétellel a szétküldési ház
CH. JUNGWIRTH
Krakau A/3.
NB. Meg nem felelőért a
pénz vissza. 7569

Angol női ruhákat
készítek igen olcsón. Léha
József Ferencz-tér 11., II.
em. 25. 7566

Pénzkölcsönt
kötelezvényre, több évi
lefizetésre, katonas-tisz-
teknek (házassági óva-
dékra és óvadék czéljából
is), nyugdíjasoknak, hi-
vatalnokoknak, minden
hitelképes egyének előleg
nélkül kieszaközöl a Pénz-
ügyi Merkur Budapest,
Király-utca 30. (Válasz-
bélyeg).

MAGYAR SZENTKÉP-IPARVÁLLALAT.

A magyar ipar ez ágának hazánkban vallásérkölesi és fontos közgazdasági jelentősége van. Ha a külföldre szivárgó összeg a hazai gyártmányért itt marad: vagyont mentünk meg az országnak; idegen ajku híveink pedig magyar tárgyú szentképek birtokába jutnak.

Ez eszme által buzdítatva **Roskovics Ignác** festő-
művésznünknek a budai királyi palota Szent-István terme díszül
festett és több más eredetiei sokszorosítási jogát megszereztük s
a sorozat elseje gyanánt, nagy és kis formában

SZENT ERZSÉBET, SZENT MARGIT,
továbbá, **Zichy Mihály** egyik remekműve eredetije után,
SZÜZ MÁRIA és szülői
képeit adjuk, színes és fekete nyomásban.
Ezeket követi ugyancsak Roskovicsnak a Mária-radnai tem-
plom oltárképeül festett

„ANGYALI ÜDVÖZLET“ (Ave Mária),
továbbá ugyanannak
SZENT LÁSZLÓ és **SZENT IMRE**
képei és
SZENT ISTVÁN csoportképe.

A nagy képek 32 1/2 cm. széles és 50 cm. hosszúak és tait
díszül szolgálják, a különböző méretű kisebbek pedig imakönyvbe
valók.

Bővebb felvilágosítással és árjegyzékkel készséggel szolgál

A kiadó: **WERBŐCZY KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**
Budapestben, IV., Vármegye-utca 11-13. (saját házában)

Szőlőoltványok
és európai gyökerező szőlővesszők.
Szokványminőségben teljes jótállással, faj-
tisztán és minden hibától mentes. A melyen leszálli-
tott árákról, az előleg nélküli megrendelésről s a szok-
ványminőségtől csak csekély részben is eltérő oltvá-
nyoknak saját költségemeni visszavételéről az ingyen
és bérmentve küldendő árjegyzék nyújt teljes és ki-
merítő felvilágosítást.
Riparia-Portalis (valódi Gloire de Montpellier).
Rupestris-Monticola (azonos és teljesen faj-
tisztá).
Élőkerítés (élősvény) esemeték **Gleditsia**.
— (Kor-natövis, Krisztustövis vagy tuskéslepényfa.)
Árjegyzékek ingyen és bérmentve küldet-
nek. Ezen katalógus megszerzése minden birtokosnak
igen érdekes áll, még azoknak is, kik rendelni sem-
mit nem akarnak, mert benne nemcsak az árak jegy-
zéke foglalattik, hanem számos oly közlemények, mely-
ek a gazdának nagy szolgálatot tesznek. — Tartal-
mazza ezeken kívül az összes szőlőfajok leírását, ter-
mőképességét, vidékenkénti viselkedését, metszését, be-
tegségeikkel szemben ellenálló képességét és más gyá-
korlati tudnivalókat. Ugyisint az **Élősvény tele-
pítés** rendkívüli eredményeit, melyek minden gaz-
dára nagy előnyvel bírnak. — Czim: Ermeleki első
szőlőoltvány-telep. Nagy Gábor, Nagy-Kágya, u. p.
Székelyhid.

**Bőrbántalmakat, vérbaajokat, ideg-
betegségeket és gyengeségi állapo-
tokat alaposan gyógyít**

Dr. FABINYI
v. kórházi orvos, specialista
oly módszerrel, melyet sok ezer betegnél biztos
eredményen alkalmazott számos évi kórházi
gyakorlatában. **Biztos siker folytán hono-
rarium utólag is fizethető. Levelekre díj-
talanul válasz; kívánatra gyógyszerek.**
Lakás: Budapest, VII., Erzsébet-körút 12., I. em.
Bejárat a léposónél. Külön várótermek.
Rendel: d. e. 9-3-ig, este 5-8-ig.

Kis Hirdetések
felvételnek a
kiadóhivatalban
IV., Vármegye-utca 11-13.
Állást keresők
„**munkaadók,**
vevők és eladók,
bérlők
és
bérbeadók
és **mindazok,** akik a nagy
közönség köréből keresik
az érdekelt feleket,
hirdessenek
„MAGYARSÁG“
„Kis Hirdetések“
rovatában.

A kihirdetésekbe a czi-
met és lakást is be lehet
tenni minden külön díja-
zás nélkül.
**!!! Minden szó egy-
szeri beiktatása 2 fillér,
vastagabb betűvel 4
fillérbe kerül!!!**

Lőszormatracz
3 részű 15 kg. súlyban
csinvalból 14 forintért
kapható, míg a készlet tart.
Budapestben, IV. ker.
Teréz-körút 36. sz. a
kárpitosnál.

Butor.
Saját készítményű kárpitos-
és asztalos-butorok legol-
csóbban kaphatók. VII.,
Garai-utca 44. a ké-
szítőnél.